

CIVITTA

MUUSEUMIDE PÄRANDHOIDLATE TEENUSTE EELANALÜÜS

Muinsuskaitseamet
Pikk 2
Tallinn 10123

Civitta Eesti AS
Löötsa 8, Tallinn
Riia 24a, Tartu

Lõpparuanne

26.01.2022

SISUKORD

1. MÕISTED JA LÜHENDID	3
KOKKUVÕTE	4
2. TÖÖ TEOSTAMISE METOODIKA	9
3. ESEMELISE KULTUURIPÄRANDI SÄILITAMISE VALDKONNA TÄNASED TEENUSED.....	11
3.1. Hoiustamisteenus	11
3.2. Konserveerimisteenus	14
3.3. Digiteerimisteenus.....	21
3.4. Konsultatsiooniteenused	26
4. ESEMELISE KULTUURIPÄRANDI SÄILITAMISEGA SEOTUD TEENUSTE OLULISEMAD SIHTGRUPID	28
5. PÄRANDIHOIDLA POOLT OSUTATAVAD TEENUSED	33
5.1. Hoiustamisteenus	35
5.2. Konserveerimisteenus	39
5.3. Digiteerimisteenus.....	46
5.4. Konsultatsiooniteenused	51
LISAD	54
Lisa 1. Kasutatud kirjandus	54
Lisa 2. Intervjueeritute nimekiri.....	55
Lisa 3. Seminarid	55
Lisa 4. Intervjuude kavad	56
Tellijaintervjuu.....	56
Sihtgrupi intervjuud.....	56
Teenuseosutajate ja ekspertide intervjuud.....	56
Teenusetarbijate intervjuud.....	57
Kunstikogujate intervjuud	57
Lisa 5. Muuseumite küsimustik.....	58

1. MÕISTED JA LÜHENDID

MÕISTED

MÕISTE	SELGITUS
Avalik teenus	Avalike ülesannete täitmisel üldistes huvides osutatav teenus, mis on suunatud avalike hüvede pakkumisele, avaliku ülesandega kaasnevate kohustuste täitmisele või põhiõiguste ja -vabaduste ning huvide kaitsele.
Konserveerimine	Konserveerimine on protsess, mille raames tagatakse väärtuste püsimine objektide otsese mõjutamise kaudu. Konserveerimise eesmärk on objekti väärtusi kandvate elementide seisundi stabiliseerimine.
Ennetav conserveerimine	Säilitustegevused, mille eesmärgiks on maksimaalselt aeglustada kogude vananemist ilma otsese töötlemiseta.
Digitseerimine	Füüsilise objekti või analoogmaterjali (ese, kunstiteos, kolmemõõtmelised objektid vms) digitaalsele kujule viimine.
Restaureerimine	Tegevus, mille eesmärk on taastada objekti oletatav olek mingil varasemal ajaperioodil.
Hoiustamine	Kultuuriväärtuslike asjade füüsiline säilitamine hoidlas.
Tulme	Muuseumisse jõudnud asja või asjade ehk museaalide kogum. Tulme vastuvõtmine muuseumikogusse kinnitatakse vastuvõtuaktiga.
Kultuuriväärtuslik ese	Muuseumis arvele võetud kultuuriväärtusega asi, mille üle peetakse arvestust muuseumite rahvusvahelistest dokumenteerimis põhimõtetest lähtudes. ¹
Konsultatsiooniteenused	Teenus, mis pakub teadlase, eksperdi, asjatundja nõuannet või nõuandmist

LÜHENDID

LÜHEND	SELGITUS
EAM	Sihtasutus Eesti Ajaloomuuseum
ERM	Eesti Rahva Muuseum
ETDM	Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum
KANUT	Sihtasutuse Eesti Vabaõhumuuseum Konserveerimis- ja Digitseerimiskeskus Kanut
MuIS	Muuseumide infosüsteem
AR	Rahvusrhiiiv
RKAS	Riigi Kinnisvara Aktsiaselts
SA EKM	Sihtasutus Eesti Kunstimuuseum
SA EVM	Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum
TLÜ	Tallinna Ülikool
TÜ	Tartu Ülikool

¹ <http://media.voog.com/0000/0030/4552/files/muuseumis%C3%B5nastik.pdf>

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärk oli aidata riigil langetada kaalutletud ja põhjendatud otsused pärandihoidlate rajamisel ja teenuste arendamisel. Töö käigus analüüsiti kultuuripärandi säilitamise ja hoiustamisega seotud teenuste tänast olukorda ning kujundati pärandihoidlas pakutavate teenuste esmane tulevikuvaade. Seejuures vaadati teenuseid, mille eesmärgiks on toetada kultuuripärandi säilimist, ennistamist, eksponeerimist, digiteerimist ja kultuuripärandiga seotud oskusteabe jagamist. **Töö käigus defineeriti neli olulisemat teenust, mida pärandihoidla peab hakkama pakkuma:**

- **hoiustamisteenus,**
- **konserveerimisteenus,**
- **digiteerimisteenus ning**
- **konsultatsiooniteenused.**

HOIUSTAMISTEENUS

Hoiustamisteenus on pärandihoidla põhiteenus. Pärandihoidla poolt pakutav **hoiustamisteenus sisaldab:**

- hoiustatavate objektide transportimist pärandihoidlasse;
- nende puhastamist ja pakendamist enne hoidlasse paigutamist;
- objektide hoidlatesse paigutamist, sh vastavalt kokkulepitud süsteemile nende üle arve pidamist, ning hoidlates sobivate keskkonnatingimuste tagamist;
- vajadusel hoiustatavate objektide hoidlast välja võtmist ja pärandihoidlast välja transportimist, sh uurijate teenindamiseks, digiteerimiseks, conserveerimiseks, näitusel kasutamiseks jne.

Hoiustamisteenust hakkavad pakkuma nii **Põhja-Eesti kui ka Lõuna-Eesti pärandhoidlad**. Hoiustamisteenuse kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada **riigi hallatavaid muuseumeid**. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik **teenust osutada ka erakolleksionääridele** (nii eraisikud kui ka asutused ja institutsioonid) ja **kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuuseumitele**. Hoiustamisteenuse loomisest saadav võimalik kasu ning peamised riskid on toodud alljärgnevas tabelis.

TABEL 1. PÄRANDIHOIDLAS HOIUSTAMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLAS HOIUSTAMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISIKID PÄRANDIHOIDLAS HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL
<ul style="list-style-type: none"> • Väheneb museaalide hoiustamise killustatus erinevate hoiustamispiindade vahel, mis võimaldab saada paremat ülevaadet tervikkogust ja lihtsustab museaalidega seotud toimingute tegemist. • Ühine passiivkliimaga hoidla on energiasäästlikum kui palju üksikuid hoidlaid. • Paraneb ülevaade muuseumite kogude üleselt, sest erinevate muuseumite kogud paiknevad ühel pinnal, sh sarnased museaalid paiknevad füüsiliselt lähedastikku. • Väheneb ebakindlus hoiustamiseks vajalike ruumide olemasolu osas ning sellega seonduvalt ootamatute kolimiste vajadus. • Eeldused museaalide pikaajaliseks säilimiseks paranevad (tagatakse vajalik tehnika ja piisavalt ruumi). • Tagatud on vajalikud ruumid museaalidega töötamiseks (pakendamine, puhastamine jne). 	<p>ÜHEKORDESED KOLIMISEGA SEOTUD RISIKID</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuna terviklik ülevaade muuseumite kogude hetkeolukorrast puudub ja samas on mitmed kogud kehvast olukorras, siis võib olla raskendatud nende liigutamine ühele pinnale pärandihoidla rajamisel.

PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Hoiustamispinna puudus ei takista muuseumite kogude juurdekasvu, sh eritingimusi vajavate materjalide kogudesse võtmist. Loodud on eeldused säilitusvaldkonna töötajate kompetentsi ühtlustamiseks ja parendamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> Pärandihoidla lahendab muuseumite jaoks ära eelkõige põhikogude hoiustamisega seotud probleemid, kuid mitte abikogude hoiustamise. Juhul kui pärandihoidla kolimise ajaks ei ole lahendatud muuseumite ja teiste riiklike asutuste kogumispõhimõtete vahelised kattuvused, siis on oht, et pärandihoidla rajamisel suureneb veelgi kogude omavaheline dubleerimine, sest muuseumitel kaovad füüsilised takistused kogude laiendamiseks.

KONSERVEERIMISTEENUS

Pärandihoidla poolt pakutav konserveerimisteenus sisaldab:

- konserveeritavate objektide transportimist pärandihoidlasse (vajadusel, kui objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga);
- konserveeritavate objektide seisundi ülevaatamist ja olukorra fikseerimist;
- täiendavaid uuringuid (vajadusel, kokkuleppel kliendiga);
- konserveerimistööde teostamist (sh töötappide dokumenteerimine ja digiteerimine);
- konserveeritud objektide pakendamist (kas transpordiks või hoidlasse paigutamiseks)
- transporti tagasi kliendi asukohta (vajadusel, kui konserveeritud objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga).

Konserveerimisteenust hakkab eelkõige pakkuma **Põhja-Eesti pärandihoidla, kuid väiksemas mahus ka Lõuna-Eesti pärandihoidlad**. Konserveerimisteenuse kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada **riigi hallatavaid muuseumeid**. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik **teenust osutada ka erakolleksionääridele ja kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuuseumitele**. Konserveerimisteenuse loomisest saadav võimalik kasu ning peamised riskid on toodud alljärgnevas tabelis.

TABEL 2. PÄRANDIHOIDLAS KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Suureneb võimekus konserveerimisteenuse pakkumiseks (sh tänu säilitajate ametikohtadele on konservaatritel võimalik tegeleda keerukamate juhtumitega). Tekib tugevam konserveerimisalase ekspertiisi kompetentsikeskus. Paraneb võimekus teostada suuregabariidiliste suuremõõtmeliste museaalide konserveerimistöid. Väheneb ebakindlus pakutava konserveerimisteenuse kvaliteedi osas. Väheneb konserveerimistöödega seotud administratiivsete tegevuste vajadus (nt transport, pakendamine jne) ja nendega seotud kulud (kuna suur hulk konserveeritavaid objekte asuvad juba pärandihoidlas). Kuna väheneb konserveerimistöödega seonduvalt transpordivajadus, siis väheneb ka transpordi käigus kahjustuste tekkimise risk. 	<p>ÜHEKORSESED KOLIMISEGA SEOTUD RISKID</p> <ul style="list-style-type: none"> Pärandihoidla loomisel võib tekkida museaalide ületoomisel pärandihoidlasse konserveerimisel suur koormus, sest museaalid võivad vajada enne hoidlasse paigutamist vähemalt ennetavat konserveerimist.

PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Tekib parem koostöö erinevate konserveerimisteenuse pakkujatega, sh konserveerimisvõimekusega muuseumite, ülikoolide, Rahvusarhiivi, Rahvusraamatukogu ja erateenusepakkujatega, mis omakorda loob eelduse ka nende teenuste arendamiseks. 	<p>kättesaadavus väheneda, sest pärandihoidla hoiustamisteenust kasutavates riiklikes muuseumites kaob enda konserveerimisvõimekus ning edaspidi tuleb kasutada teiste muuseumitega ühiseid ressursse.</p> <ul style="list-style-type: none"> Pärandihoidla rajamisel ei pruugi olla võimalik saavutada sobivaid kokkuleppeid võimalike koostööpartneritega (sh nendele vajaliku ressursi eraldamise osas), mille tõttu ei pruugi olla võimalik pärandihoidla konserveerimisteenuse vajadust osaliselt katta nende abil.

DIGITEERIMISTEENUS

Pärandihoidla poolt pakutav digiteerimisteenus sisaldab:

- digiteeritavate objektide transportimist pärandihoidlasse (vajadusel, kui digiteeritav objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga);
- digiteeritavate objektide seisundi ülevaatamist ja olukorra fikseerimist;
- objektide ettevalmistamist digiteerimistöödeks;
- digiteerimistööde teostamist;
- digiteeritud objektide pakendamist (kas transpordiks või hoidlasse paigutamiseks)
- transporti tagasi kliendi asukohta (vajadusel, kui objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga).

Digiteerimisteenust hakkaksid pakkuma nii **Põhja-Eesti kui ka Lõuna-Eesti pärandihoidlad**. Digiteerimisteenuse kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada **riigi hallatavaid muuseumeid**. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik **teenust osutada ka kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuuseumitele**. Digiteerimisteenuse loomisest saadav võimalik kasu ning peamised riskid on toodud alljärgnevas tabelis.

TABEL 3. PÄRANDIHOIDLAS DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Tekib tugevam digiteerimisalane kompetentsikeskus. Väheneb ebakindlus pakutava digiteerimisteenuse kvaliteedi ja tehnika osas. Väheneb digiteerimistöödega seotud administratiivsete tegevuste (transport, pakendamine jne) ja nendega seotud kulud (kuna suur hulk digiteeritavaid museaale asuvad pärandihoidlas). Kuna väheneb digiteerimistöödega seonduvalt transpordivajadus, siis väheneb ka transpordi käigus kahjustuste tekkimise risk. Paraneb võimekus teostada enne digiteerimist vajalikke korrastustöid/konserveerimistöid Tekib parem koostöö erinevate digiteerimisteenuse pakkujatega, sh digiteerimisvõimekusega muuseumite, ülikoolide, Rahvusarhiivi, Rahvusraamatukogu ja erateenusepakkujatega, mis omakorda loob 	<ul style="list-style-type: none"> Muuseumite jaoks, kus täna on enda digiteerimisvõimekus, võib teenuse kättesaadavus väheneda, sest pärandihoidla hoiustamisteenust kasutavates riiklikes muuseumites kaob enda digiteerimisvõimekus ning edaspidi tuleb kasutada teiste muuseumitega ühiseid ressursse. Kuna puudub eraldi väljaõpe digiteerijatele, siis ei pruugi olla võimalik leida kohe sobilikke digiteerijaid pärandihoidla loomisel. Pärandihoidla rajamisel ei pruugi olla võimalik saavutada sobivaid kokkuleppeid võimalike koostööpartneritega (sh nendele vajaliku ressursi eraldamise osas), mille tõttu ei pruugi olla võimalik pärandihoidla digiteerimisteenuse vajadust osaliselt katta nende abil.

PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<p>eeldused loetletud osapoolte võimekuse parendamiseks.</p> <ul style="list-style-type: none"> Paraneb võimekus teostada keerukamate objektide digiteerimist (nt suuremõõtmelised objektid) ja 3D digiteerimist. 	

KONSULTATSIOONITEENUSED

Konsultatsiooniteenuse eesmärgiks on **pakkuda pärandihoidlas konserveerimis-, digiteerimis- ja hoiustamisvaldkondade teadmisi ning kogemusi**, sh

- korraldades kompetentsikeskuses koolitusi ja seminare,
- pakkudes ekspertiisi, nõustamist ja konsultatsioone,
- koostades vastavaid juhendmaterjale ja publikatsioone,
- koordineerides koostöövõrgustike tegevusi,
- panustades kutsestandardite väljatöötamise ja/või väljastamise,
- olles praktikabaasiks kõrgkoolidele ja kutseõppeasutustele.

Konsultatsiooniteenust hakkaks pakkuma **elkõige Põhja-Eesti pärandihoidla**. Konsultatsiooniteenuse sihtrühmaks on kõik kultuuriväärtuslike objektide omajad või nendega töötajad, kuid kõige enam võiks teenust vajada **kohalike omavalitsuste muuseumid** ning **eramuseumid**. Samuti need riiklikud muuseumid, kes pärandihoidla teenustega ei liitu. Konsultatsiooniteenuse loomisest saadav võimalik kasu ning peamised riskid on toodud alljärgnevas tabelis:

TABEL 4. PÄRANDIHOIDLAS KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> • Luuakse kindel kontaktpunkt pärandihoidlas, mille kaudu on huvilistel võimalik leida lihtsamini sobiv ekspert. • Pärandihoidlasse koonduvad kogunud valdkonna eksperdid, mis suurendab võimekust pakkuda ise konsultatsiooniteenuseid. • Võimalik on vähendada ühtse valdkonna koordineerimise ja juhtimise kaudu dubleerimist koolituste pakkumisel ja juhendmaterjalide koostamisel. Pärandihoidla toetab muuseumite ja partnerorganisatsioonide (teadusasutused, eksperdid, ettevõtted) omavahelist koostööd • Pärandihoidla kaudu on võimalus toetada valdkonnas täiendõpet ning arendada kutse- ja pädevusstandardeid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõik partnerid ei pruugi soovida pärandihoidla koostöövõrgustiku kaudu koostööd teha. • Pärandihoidlal võib olla keeruline hinnata, kes on pädevad teenuseosutajad, keda enda klientidele soovitada. • Pärandihoidla ei suuda pakkuda konsultatsiooniteenuseid, mis on seotud objektide väärtuse hindamisega või eeldavad objekti ajaloolise tausta tundmist. Samas ei pruugi olla ka koostöövõrgustikus osapooli, kes seda suudaks ja sooviks teha, mille tõttu jääb konsultatsiooniteenus tervikuna poolikuks.

PÄRANDIHOIDLA TEENUSTE PAKKUMISEKS VAJALIKUD RESSURSID

Hoiustamis-, konserveerimis- ja digiteerimisteenusega seonduvalt on vajalik pärandihoidlasse palgata hinnanguliselt 48 töötajat (vaata Tabel 5). Nimetatud töötajatega osutatakse ka konsultatsiooniteenust. Toodud töötajate arv ei sisaldu organisatsiooni üldise juhtimisega seotud ametikohad, mis on vaja täpsustada järgmiste analüüside raames. Samuti võib töötajate arv muutuda lähtuvalt organisatsiooni lõplikust struktuurist ja tööprotsessidest.

TABEL 5. PÄRANDIHOIDLAS HOIUSTAMIS- KONSERVEERIMIS- JA DIGITEERIMISTEENUSE OSUTAMISEGA SEOTUD TÖÖJÕUVAJADUS

	AMETIKOHT	TÖÖTAJATE ARV
HOIUSTAMISTEENUS	Säilitaja	10
	Osakonnajuhataja	1
KONSERVEERIMISTEENUS	Konservaatorid	28
	Keemik-metoodik	1
	Osakonnajuhataja	2
DIGITEERIMISTEENUS	Digiteerija	5
	Osakonnajuhataja	1
KOKKU		48

SOOVITUSED PÄRANDIHOIDLA LOOMISEGA SEOTUD RISKIDE MAANDAMISEKS

Tagamaks pärandihoidla teenuste võimalikult sujuva toimimise, on oluline pöörata tähelepanu pärandihoidla loomisega seotud riskidele. Nimetatud riskide maandamiseks tasuks enne pärandihoidla loomist (paralleelselt projekteerimis- ja ehitustegevustega) teostada järgnevad tegevused:

- Pärandihoidlasse kolitavate kogude korrastamine, nt põhikogudesse kuuluvate esemete ülevaatamine ja vajadusel esemete arvamine abikogudesse (nt trükised) või üleandmine teistele riiklikele asutusele (nt Rahvusarhiiv).
- Pärandihoidlasse kolitavate kogude ettevalmistamine pärandihoidlasse kolimiseks, sh puhastamine ja pakendamine, kiirendamiseks hoidlasse kolimise protsessi ja vähendamaks nimetatud tegevuste suurt vajadust hoidlasse kolimisel.
- Kogude digiteerimine, vähendamaks museaalide pärandihoidla hoidlaruumidest väljavõtmise vajadust ning tagamaks muuseumitele hea ülevaate enda kogudest olukorras, kus need asuvad muuseumitest eemal.
- Õppeasutustega kokkulepete sõlmimine, tagamaks pärandihoidla avamise ajaks vajalike töötajate olemasolu. Oluline on aidata kaasa järelekasvu kindlustamisele nendes valdkondades, kus tänane juurdekasv ei ole piisav, näiteks arheoloogilistele esemete, tekstiili, paberi ja kaasaegsete materjalide konserveerimine. Lisaks puuduvad täielikult säilitajate väljaõpetamiseks vastavad erialad.
- Täiendava töötajate kaardistuse tegemine muuseumites, et tuvastada töökohad, mille üleviimine pärandihoidlasse oleks pärandihoidla rajamisel mõistlik. Töökohtade kaardistamise järgselt tuleb sõlmida ületoodatavate töötajatega ka vastavasisulised kokkulepped.
- Muuseumite ja teiste mäluasutuste kogumispõhimõtete täpsustamine, vähendamaks kogudevahelist dubleerimist.
- Koostööpartneritega, kellega soovitakse pärandihoidlas teenuste (eelkõige digiteerimine ja konserveerimine) osutamisel koostööd teha, vastavate kokkulepete sõlmimine, sh
 - arheoloogiliste esemete osas Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga;
 - pabermaterjali osas Rahvusarhiivi ja Rahvusraamatukoguga.

2. TÖÖ TEOSTAMISE METOODIKA

Käesoleva analüüsi elluviimise meetoodika lähtus töö Tellija poolt püstitatud eesmärgist ning analüüsi koostamine toimus **neljas peamises etapis**:

1. Etapp 1: Ettevalmistavad tegevused,
2. Etapp 2: *AS IS* olukorra kaardistamine,
3. Etapp 3: *TO BE* teenuste kirjeldamine,
4. Etapp 4: Projekti lõpetamine.

ETAPP 1: ETTEVALMISTAVAD TEGEVUSED

Esimeses etapis, projekti ettevalmistavate tegevuste raames, toimusid

- avakohtumine,
- dokumendianalüüs ja
- Tellija intervjuu.

Avakohtumisel toimusid ühtlustati Tellija ja töö teostaja projektimeskondade ootusi ja arusaamasid ühtlustamine. Avakohtumisel osalesid tellija, töö teostaja ja juhtrühma liikmed. Avakohtumise järgselt teostati esmane hetkeolukorra kaardistamine, sh teostati dokumendianalüüsi ja tellijaintervjuu, et selgitada välja hetkeolukord. Dokumendianalüüsi raames vaadeldi valdkonnaga seotud teenuseid ning kirjeldati valdkonna hetkeolukorda (vaata kasutatud kirjanduse loetelu Lisa 1. Kasutatud kirjandus). Lisaks viidi läbi intervjuu Tellija esindajatega (vaata Lisa 4. Intervjuude kavad). Esimese etapi tulemina defineeriti koostöös Tellijaga analüüsivad teenused, milleks kujunesid:

- **hoiustamisteenus,**
- **konserveerimisteenus,**
- **digiteerimisteenus ning**
- **konsultatsiooniteenused.**

ETAPP 2: *AS IS* OLUKORRA KAARDISTAMINE

Teises etapis teostati analüüsiti teenuseid ning ja olulisemaid sihtrühmi *AS IS* vaates. Teise etapi tegevuste hulga kuulusid:

- fookusgrupiintervjuude läbiviimine,
- personaalintervjuude läbiviimine,
- küsitluse läbiviimine.

Selle etapi käigus **täiendati ettevalmistavate tegevuste käigus töö teostaja poolt iseseisva tööna loodud esmaseid teenuste ja sihtgruppide kirjeldusi**. Täiendava info kogumiseks läbiviidud kuues fookusgrupi intervjuus ja neljas personaalintervjuus (vt Lisa 2. Intervjueeritute nimekiri) osales kokku 37 inimest 26 organisatsioonist. Muu hulgas kuulusid intervjuueeritavate hulka:

- sihtgrupi esindajad (muuseumid),
- potentsiaalsed pärandihoidla teenuste tarbijad (sh erakogujad),
- teenuste osutajad ning eksperdid,
- pärandihoidlate potentsiaalsed koostööpartnerid.

Täiendavalt viidi muuseumite seas läbi veebiküsitlus (vt Lisa 5. Muuseumite küsimustik), millele vastas 47 muuseumi.

ETAPP 3: *TO BE* TEENUSTE KIRJELDAMINE

Kolmanda etapi eesmärgiks oli teostada pärandihoidlate teenuste analüüs *TO BE* vaates. Selle etapi käigus koostati *TO BE* teenuste kirjeldus, mida valideeriti nii Tellija ja juhtgrupiga kui ka sihtgrupi esindajatega. Pärandihoidla teenuste eelanalüüsi raames viidi läbi kaks aruteluseminari muuseumite esindajatega, mille eesmärk oli valideerida ja täpsustada eelnevates etappides kirjeldatud teenuseid, sh tulevase pärandihoidla teenuseid, pärandihoidla loomisega seotud riske ning pärandihoidla teenuste loomise kasu.

Esimene seminar käsitles Põhja-Eesti pärandihoidla teemasid, seminar toimus 11. jaanuaril, Eesti Vabaõhumuuseumis (osales 22 inimest). Lõuna-Eesti pärandihoidla seminar toimus 13. jaanuaril Eesti Rahva Muuseumis (osales 16 inimest).

ETAPP 4: PROJEKTI LÕPETAMINE

Viimases projekti kokkuvõtivate tegevuste raames toimus eelnevate etappide käigus tehtud töö lõpetamine – lõplikud dokumendid vormistati koos lisadega ja esitati Tellijale.

3. ESEMELISE KULTUURIPÄRANDI SÄILITAMISE VALDKONNA TÄNASED TEENUSED

Käesolevas peatükis on kirjeldatud kultuuripärandi säilitamise ja hoiustamisega seotud teenuste tänast olukorda. Seejuures on vaadatud teenuseid, mille eesmärgiks on toetada kultuuripärandi säilimist, ennistamist, eksponeerimist, digiteerimist ja kultuuripärandiga seotud oskusteabe jagamist. **Lähtudes potentsiaalselt pärandihoidlasse koonduvast teenuspaketist, on täpsemalt käsitletud nelja teenust:**

- hoiustamisteenus,
- konserveerimisteenus,
- digiteerimisteenus ning
- konsultatsiooniteenused.

Teenuste kirjelduses on toodud teenuste tänane hetkeolukord, muu hulgas on välja toodud **teenuse kirjeldus ja eesmärk, peamised teenuseosutajad, olulisemad sihtgrupid, teenuse osutamise maht, teenuse osutamisega seotud ressursid, ning olulisemad eeldused ja takistused.**

3.1. HOIUSTAMISTEENUS

TEENUSE KIRJELDUS JA EESMÄRK

Hoiustamisteenus tähendab hoiustamist vajavate objektide turvalist ja nõuetekohast hoiustamist. Hoiustamisteenus saab alguse uute museaalide muuseumikogusse vastuvõtmisest, mille järgselt need vajadusel korrastatakse ning paigutatakse hoidlasse. Hoiustamisele võetavate objektidega ei tohi kaasa tulla kahjureid (koid, ürasekid jm) või hallitust, mis ohustavad nn puhtaid objekte. Seetõttu kuulub hoiustamisteenuse alla ka ennetava konserveerimise teenus. Hoiustamisteenus nõuab ka korrapäraselt järelevalvet museaalide üle, et tagada museaalide säilimine. Museaalide korrektne säilitamine eeldab mh ka nende sobivat pakendamist transpordiks².

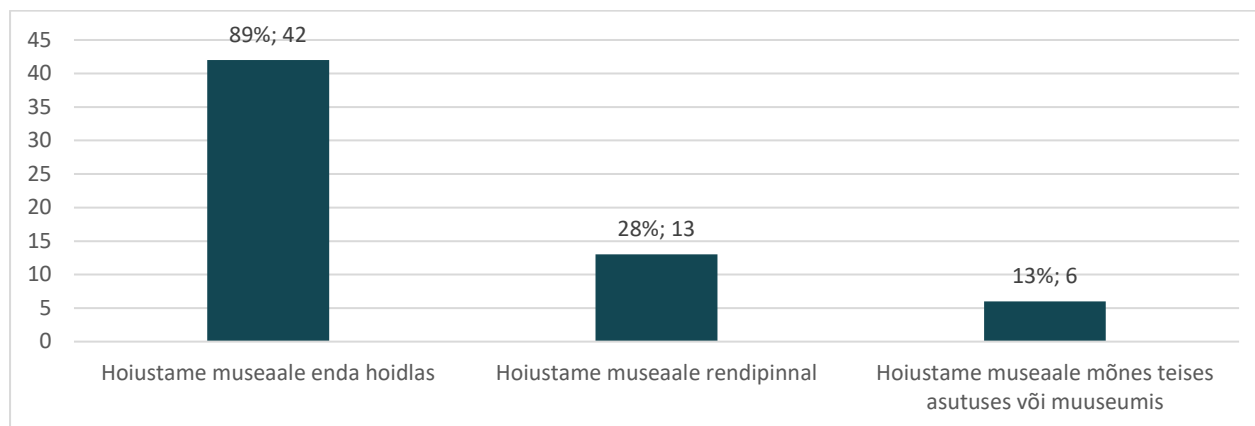
TEENUSE OSUTAJAD

Hoiustamisteenuse turg on lai ning võimalikke kliente on erinevaid. Hoiustamiseks vajalikke ruume pakuvad mitmed eraettevõtted, ladude ja hoidlaruumide näol, kuid ka RKAS ja muuseumid ise. Kõiki eelpooltoodud variante kasutavad rohkemal või vähemal määral ka riiklikud muuseumid.

Käesoleva analüüsi raames muuseumite seas läbiviidud küsitluse tulemused näitasid, et kõige enam kasutavad muuseumid hoiustamiseks siiski enda ruume (89% vastanud muuseumitest), millele järgnes museaalide kasutamine rendipinnal (sh RKAS) (28% vastanud muuseumitest). Nimetatud osakaalud olid suhteliselt sarnased küsimustikule vastanud riigimuuseumite ja KOV/eramuseumite puhul. Küll hoiustasid küsitluse põhjal museaale teistes asutustes või muuseumites ainult riigimuuseumid. Analüüsi käigus erakogujatega läbiviidud intervjuud näitasid, et erakogujad hoiustavad enda kultuuriväärtuslikke esemeid eelkõige kodus, kontorites, galeriides ja laoruumides.

² Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne

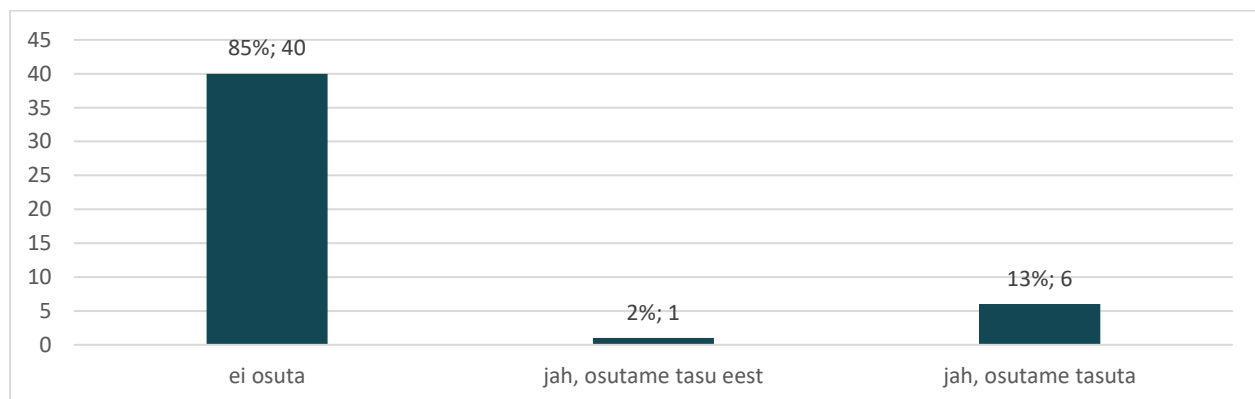
JOONIS 1 - "KUIDAS ON TEIE MUUSEUMIS HOIUSTAMINE LAHENDATUD?" (N=47)

Allikas: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

Tulenevalt sobivate hoiustamisruumide vähesusest ei osuta muuseumid üldjuhul hoiustamisteenust väljapoole. Küsitlusele vastanud muuseumitest osutab teenust väljapoole üksnes seitse muuseumit, kellest suurem osa (6) teevad seda tasuta.

JOONIS 2. "KAS TE OSUTATE HOIUSTAMISTEENUST KA MÕNELE TEISELE ASUTUSELE VÕI ERAISIKULE?" (N=47)

Allikas: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

SIHTRÜHM

Suures mahus hoiustamisteenust vajavad eelkõige muuseumid, arvestades nende kogude suurust ja mahtu. Samas on erasektori huvi kultuuriväärtusega objektide hoiustamise vastu järjest kasvav trend. Mitmete muuseumite (nt SA EKM, ERM) poole on korduvalt pöördutud kunsti ja muude kogumisobjektide hoiustamise sooviga.³

RESSURSID - TÖÖJÕUD

Peamiselt tegelevad hoiustamisega seotud toimingutega koguhoidjad, logistikaspetsialistid ja laotöölised. Praegu leidub vaid vähestes muuseumites töötajaid, kelle peamised ülesanded on seotud museaalide säilitamisega. Koguhoidjad ning peavarahoidjad tegelevad küll muu hulgas säilitamisülesannetega, kuid see moodustab vaid osa nende tööst – palju on ka muid muuseumite eesmärkide täitmisega seotud tööülesandeid.

RESSURSID – RUUMID JA TEHNIKA

Kvaliteetse säilitamistegevuse jaoks on vajalikud museaalide pikaajalise säilitamise **nõuetele vastavad hoidlad**. Enamikul Eesti riiklikest muuseumitest ei ole spetsiaalselt hoidlateks ehitatud hooneid. Säilitamise seisukohast ei ole tähtis üksnes hoone üldseisukord, vaid ka selle vastavus säilitusnõuetele. Hoidlahoone

³ Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne

peab mh tagama hoiustatavatele objektidele materjali **eripärast lähtuvad sisekliimanõuded, turvalisuse ja kaitse kahjustusriskide vähendamiseks**. Paljud hoidlatena kasutusel olevad hooned (sh aidad, angaarid, laohooned jm) ja ruumid on kohandatud hoiustamiseks, sh tööruumidest eraldatud või läbikäidavad ruumiosad ning keldrid ja pööningud ⁴, kuid nendes ei ole suudetud alati tagada vajalikke sisekliimatingimusi.

Nõuetekohased hoidlad on olemas SA EKM-il, ERM-il ja SA EAM-il, kelle enamikes hoidlates on olemas museaalide materjalile ning liigile sobivad hoiustamislahendused (tsoonid, milles on tagatud sobiv sisekliima, ning liigutatavad alused, riulisüsteemid, karbid, kapid). Teistes Eesti muuseumites on museaalide säilitustingimused tulenevalt hoidlate (väiksed kõrvalhooned, tööruumid jms) omapärast suuresti erinevad ja kohati ka nõuetele mittevastavad (keldrid, kütmata hooned, ajutised laopinnad, garaažid jms).

Tagamaks museaalide hoiustamisega seotud vajaliku teabe olemasolu, on **võimalik kasutada mitmeid digilahendusi**. Museaalide liikumise ja ladustamise jälgimiseks kasutavad mõned muuseumid laotarkvara koos automaatse andmekogumissüsteemiga (ladustamise ja otsingu süsteem QR koodi või triipkoode kasutades) ning mitmetes muuseumites on vajalikud seadmed (märkijad, lugejad, printerid, arvutid).

TEENUSE MAHT

Praegu puudub täpne statistika selle kohta, **kui palju hoidlaruumi on vaja Eesti riiklike muuseumite kogude hoiustamiseks**. Praegu hoiustatakse riigile kuuluvates muuseumikogudes 4,3 miljonit museaali, millest vähemalt 96% paikneb hoidlates ⁵. Samas kuna täna on museaalid osaliselt ebasobivates hoiustamistingimustes, sh pakendamata, siis ei ole teada, kui palju võrreldes tänasega hoidlaruumide vajadus suureneb. Samuti võib hoidlaruumide vajadus muutuda kogude korrastamise tulemusena, mis on vajalik enne kogu pärandihoidlasse kolimist. Kultuuriministeeriumi digiteerimise strateegia kohaselt on riigi hallatavates mäluasutustes (sh muuseumid, arhiivid ja raamatukogud) kokku üle 900 miljoni Eesti kultuuri jaoks olulist pärandi objekti. Tulenevalt KPMG analüüsist oleks pärandihoidla hinnanguline hoidlapinna vajadus 23 990 m² (Põhja-Eesti pärandihoidla: 17 960 m², Lõuna-Eesti pärandihoidla: 6 030 m²).

TÄNASED KITSASKOHAD

Alljärgnevalt on toodud peamised museaalide hoiustamisega seotud kitsaskohad lähtuvalt varasematest analüüsist ning käesoleva töö käigus kaasatud osapooltega läbiviidud vestlusest ja muuseumite seas läbiviidud küsitluse tulemustest:

- Praegune museaalide hoiustamine (tihti ka ühe muuseumi siseselt) on paljuski killustunud erinevate teenusepakkujate vahel muuseumite ning erapakkujate (laorumide vms) vahel. Seetõttu võib olla keeruline saada ühtset ülevaadet tervikkogust ja raskendatud on ka museaalidega seotud toimingute tegemine.
- Erapindade kasutamine toob kaasa teatavat ebakindlust rendilepingute pikkuse osas ning põhjendamatut kolimisvajadust.
- Hoiustamisteenusega seotud kulud on kõrged, sh kulud eraettevõtete ruumide kasutamiseks.
- Olemasolevates hoidlates on vähe vajalikku tehnikat (nt kliimaseadmed), mis aitaksid tagada museaalide säilimise. Samas ei ole hoidlad rajatud nii, et nende sisekliima vastaks ilma kliimaseadmeteta vajalikele nõuetele.
- Paljud hoidlad on kehvast olukorras ning samas ei ole piisavalt ressursse nende renoveerimiseks.
- Hoiustamispinna puuduse tõttu on hoidlates museaalid kohati paigutatud üksteisele liiga lähedistiku, mistõttu muutub raskemaks museaalide seisukorra jälgimine ja kasvab museaalide kahjustuste tekke ning tekkinud kahjustuste leviku risk.
- Hoidlapindade puudus takistab kohati ka muuseumite arengut, sh muuseumikogude juurdekasvu.

⁴ Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne

⁵ KPMG analüüs

- Mitmetel muuseumitel puudub museaalidega töötamiseks sobiv töökeskkond, sh ruumid museaalide arvelevõtmiseks, kirjeldamiseks, uurimiseks (sh inventuuride käigus museaalide vaatluseks ja seisundi hindamiseks), näitusteks ettevalmistamiseks, transpordiks pakkimiseks ja digiteerimiseks.⁶
- Muuseumites on puudus tööjõust museaalidega seotud korrastustöödeks.
- Säilitusvaldkonna töötajate kompetents muuseumites on ebaühtlane.
- Enamikel muuseumitel puuduvad võimalused eritingimusi vajavate museaalide hoiustamiseks (fotomaterjalid – klaasplaadid, plastpõhimikel fototehnikad, nitrotselluloos ja -atsetaatmaterjalid, suuremõõtmelised museaalid jms).⁷
- Inventuuride tegemise võimekus on mitmetes muuseumites puudulik ning vajab täiendavat tööjõuressurssi.
- Muuseumite ja teiste avalike asutuste (nt Rahvusarhiiv, Rahvusraamatukogu jt) kogumispõhimõtetes esineb kattuvusi, mille tõttu esineb kogudes dubleerimist.

3.2. KONSERVEERIMISTEENUS

TEENUSE KIRJELDUS JA EESMÄRK

Konserveerimine hõlmab tööd kultuuriväärtuslike esemetega, eesmärgiga objekte võimalikult algsel kujul säilitada ja kahjustusi kõrvaldada. Konserveerimise käigus kasutatakse vananemisega kaasnevat protsesside aeglustamiseks ja kahjustuste kõrvaldamiseks füüsikalisi ja keemilisi meetodeid, millega mõjutatakse otseselt objekte. Konserveerimisel on erinevad sekkumisastmed, ühelt poolt ennetav säilitamine ja teisalt ennistamine ehk restaureerimine. Restaureerimise eesmärk on taastada objekti oletatav olek mingil varasemal ajaperioodil. Metoodika valik tehakse arvestades objekti seisukorda, museaalide puhul on esmane eesmärk tagada nende säilimine võimalikult originaalilähedasel kujul ehk eelistatud on konserveerimine.

TEENUSE OSUTAJAD

Konserveerimisteenust osutavad **mitmed erasektori- kuid ka avaliku sektori teenusepakkujad.** Kultuurimälestiste⁸ registri andmetel on Eestis 465⁹ konserveerimis- ja restaureerimistöid teostavat asutust, organisatsiooni, eraisikut või ettevõtet, kes tegutsevad konserveerimise ja restaureerimisega seotud valdkondades. Museaalide konserveerimiseks on Eestis kaasatud ekspertiisi ka välisriikidest, nt Eesti Meremuuseumis eksponeeritava koge ja märgpuidu konserveerimisel olid kaasatud eksperdid Soomest.¹⁰

Käesoleva analüüsi teostamisel muuseumite seas läbiviidud küsitluse põhjal võib öelda, et kõige enamatel muuseumitel on võimekus ise teotada maali, metallist, paberist, puidust ja segamaterjalist museaalide konserveerimistöid (vaata Joonis 3 ja Tabel 6). Samas puudub muuseumitel endal täielikult võimekus bioloogilise materjali konserveerimiseks.

⁶ Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne

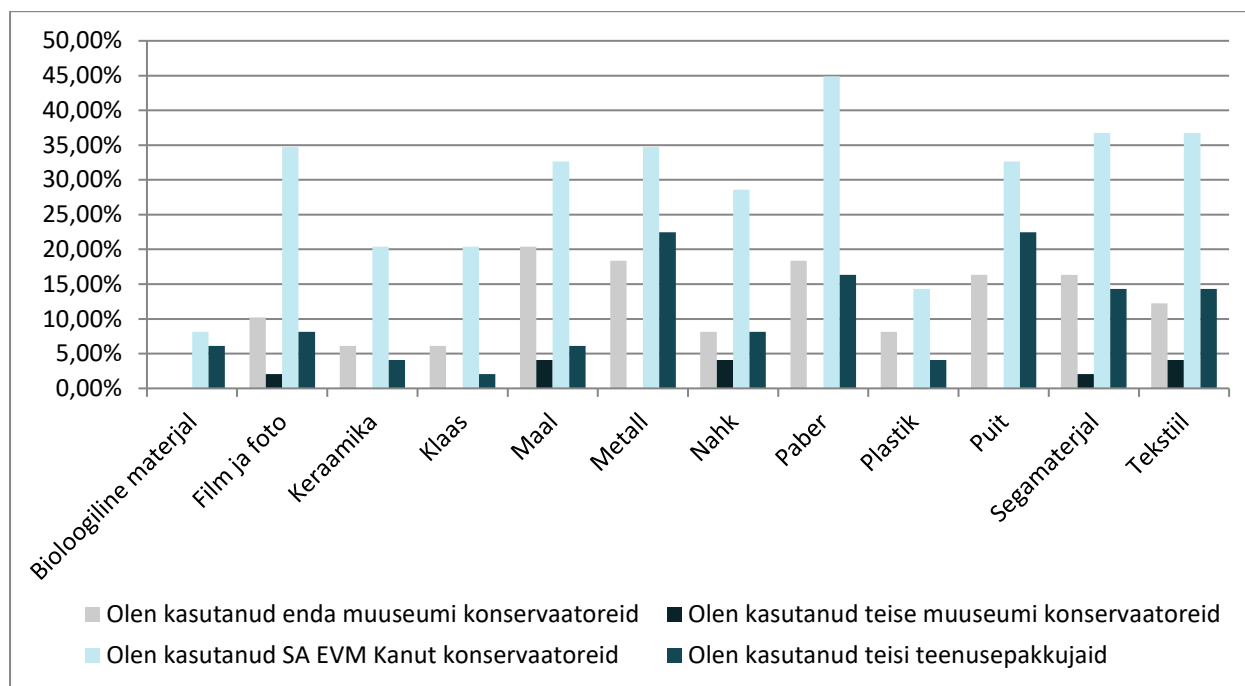
⁷ Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne

⁸ Kultuurimälestiste register: <https://register.muinas.ee/>

⁹ Pädevustunnistused. Tegevusala: konserveerimine ja restaureerimine.

¹⁰ Eesti Meremuuseum: <https://meremuuseum.ee/paksmargareeta/ajaloo-ja-merehuvilisele/koge/>

JOONIS 3. "KELLE TEENUST KASUTADES OLETE VIIMASE 5 AASTA JOOKSUL TEOSTANUD ALLJÄRGNEVATE MATERJALIDE KONSERVEERIMISTÖÖD?" (N=47)

Allikas: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

TABEL 6. MUUSEUMID, KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIIE AASTA JOOKSUL KONSERVEERIMISTÖÖID, KASUTADES ENDA MUUSEUMI KONSERVAATOREID

MATERJAL	MUUSEUMID ¹¹ , KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIIE AASTA JOOKSUL VASTAVA MATERJALI KONSERVEERIMISTÖÖID, KASUTADES ENDA MUUSEUMI KONSERVAATOREID
Bioloogiline materjal	-
Film ja foto	Tartu Ülikooli muuseum; SA Eesti Kunstimuuseum , Eesti Rahva Muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid , SA Eesti Ajaloomuuseum
Keraamika	Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA
Klaas	Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA
Maal	Tartu Ülikooli muuseum ; SA Eesti Kunstimuuseum , Eesti Kunstiakadeemia muuseum, SA Eesti Meremuuseum , Eesti Rahva Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA , Tartu Kunstimuuseum
Metall	MOMU Mootorisporti muuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , SA Pärnu Muuseum
Nahk	MOMU Mootorisporti muuseum, Võru Instituudi Muuseumiosakond , Eesti Rahva Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum , Liivi Muuseum, Eesti Maanteemuuseum , SA Eesti Ajaloomuuseum
Paber	MOMU Mootorisporti muuseum, Tartu Ülikooli muuseum , SA Eesti Kunstimuuseum , Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum , Tartu Kunstimuuseum
Plastik	Tartu Ülikooli muuseum; Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , SA Pärnu Muuseum
Puit	Tartu Ülikooli muuseum; Eesti Rahva Muuseum , SA Eesti Vabaõhumuuseum , Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum , Liivi Muuseum, SA Saaremaa Muuseum , Eesti Maanteemuuseum

¹¹ **Boldis** on märgitud riiklikud muuseumid.

MATERJAL	MUUSEUMID ¹¹ , KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIIE AASTA JOOKSUL VASTAVA MATERJALI KONSERVEERIMISTÖID, KASUTADES ENDA MUUSEUMI KONSERVAATOREID
Segamaterjal	Tartu Ülikooli muuseum; SA Eesti Kunstimuseum, Eesti Rahva Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum, SA Pärnu Muuseum, Tartu Kunstimuseum, Eesti Maanteemuuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum
Tekstiil	Tartu Ülikooli muuseum; Eesti Rahva Muuseum, Muhu Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum, SA Pärnu Muuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum

Allika: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

Suur osa muuseumitest tellib **konserveerimisteenust EVM koosseisus Kanutilt**. 2021. aastal oli Kanutil võimekus pakkuda kvaliteetset konserveerimis ja -restaureerimisteenust järgmiste materjalide ja esemetüüpide korral¹²:

- etnograafiline puit,
- mööbel,
- erinevatest metallidest objektid,
- kivi ja kips skulptuurid,
- keraamika-, luu- ja klaasesemed,
- tekstiilesemed ja rõivad,
- nahkesemed,
- köited,
- paber objektid (mudelid, maketid jms) paber ja pärgament dokumendid, (talu- ja maa-) kaardid,
- paberalusel kunstiteosed (akvarell, pastell, graafika jms),
- fotomaterjalid,
- õli- ja temperamaalid,
- polükroomsed puitesemed (kirikuinventar) jms.

Seejuures on Kanut käesoleva analüüsi raames läbivõtnud küsitluse põhjal kõige **olulisemaks konserveerimisvajaduse rahuldajaks kõigi materjaliliikide puhul**. Kanut teenindab vastavalt Kultuuriministeeriumi tellimusele 25 riigimuuseumi. Muuseumite tellimused ületavad Kanuti võimekust. Seetõttu on vajalik museaalide vastuvõtmisel konserveerimistöödeks need prioriseerida ning eelkõige on võimalik vastu võtta museaale, mille konserveerimine on vajalik ajutiste ja püsinate objektide perspektiivist või digiettevalmistuse vajadustest. Samuti on prioriteetsed museaalid, mis on avariilises või väga halvas olukorras.

Lisaks pakub Kanut teenust mitmetele avalikele asutustele ja eratellijatele (ministeeriumid, saatkonnad, raamatukogud, arhiivid, koolid, linnavalitsused, pangad, eraisikud ning kohalike omavalitsuste muuseumid või eramuuseumid). Seejuures võib Kanuti eratööde maht moodustada vastavalt Kultuuriministeeriumiga sõlmitud kokkuleppele kuni 15% konservatorite tööajast.

Kanutil puudub **arheoloogilise materjali konserveerimise võimekus, sh arheoloogiliste esemete nn masskonserveerimiseks (jooksvate väljakaevamiste leiumaterjalid)**. Nimetatud võimekus on olemas Tallinna Ülikoolil ja Tartu Ülikoolil. Tartu Ülikooli arheoloogia osakonnas konserveeritakse eelkõige metalli ja orgaanilisi materjale. Konserveerimiseks on olemas labor ning kaks röntgenaparaati. Teenust pakutakse muu hulgas ka erafirmadele (ca 25% töömahust) ning Muinsuskaitseametile (ca 10% töömahust). Tallinna Ülikoolis konserveeritakse kõiki arheoloogilisi materjale, eelkõige on võimekus konserveerida puitu, tekstiili ja metalli. Konserveerimiseks on olemas röntgenpildistaja ja pildistamise ruum.

Avaliku sektori asutustest on **Rahvusraamatukogul** võimekus konserveerida pärgamenti, paberit, nahkköiteid ja trükiseid. 2020. aasta seisuga konserveeriti aastas keskmiselt 26 000 lehekülge materjale, 415 köidet ja 373 pärgamenti. Eratöid teostatakse umbes 10% ulatuses (eelkõige muuseumitele) ning 90% konserveerimisest toimub Rahvusraamatukogu kogude baasil.

¹² Konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut arendusstrateegia 2021 – 2024

Ka erinevad Eesti muuseumid võivad osutada konserveerimisteenust eraisikutele, kuid seda tehakse üksnes juhul, kui selleks on aega ja ressursi näitustega seotud objektide konserveerimise kõrvalt, mis pigem kipub olema erandkorras. Juba täna ei rahulda konserveerimisteenuse maht alati muuseumite endi vajadusi ning seetõttu ei saa konserveerimisteenust kõigile soovijatele osutada. Käesoleva analüüsi raames läbiviidud küsitluses tõi kõigest ca 10% muuseumitest välja, et on osutanud teenuseid mõnele teisele asutusele või eraisikule.

Eraturult teenuse sisseostmine on mitmete materjalide puhul võimalik, kuid tihti ei ole muuseumitel võimalik seda rahapuuduse tõttu teha. Samuti on eraturu kvaliteeditase väga erinev. Peamiselt on eraturg keskendunud fotode, pabermaterjali, maali ja puidu konserveerimisele. Analüüsi käigus läbiviidud küsitluses tõi muuseumid välja, et on kasutanud näiteks Vilja Sillamaa, Hilka Hiiop, Aive Viljus, Maris Allik, Peitel ja Pliats OÜ, Car Restoration OÜ, Mandagaora OÜ, Jorma Fieberg teenuseid. Lisaks kasutavad muuseumid ka erinevate ülikoolide abi, nt Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas, Eesti Kultuuriakadeemia, Viljandi Kultuuriakadeemia, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool.

SIHTGRUPID

Konserveerimisteenuse kõige olulisemaks sihtgrupiks on muuseumid, sh nii riiklikud muuseumid kui ka kõik teised muuseumid. Samas vajavad konserveerimisteenust ka teised asutused või eraisikud, kellel on kultuuriväärtuslikke objekte. Seetõttu tellivad konserveerimisteenuseid nii eraisikud kuid ka kogudused, ülikoolid, ministriumid, kohalikud omavalitsused ja saatkonnad.

KONSERVEERIMISTEENUSEGA SEOTUD TUGITEENUSED JA VAJADUSED

Konserveerimistööde kvaliteetseks osutamiseks on vajalik **tugiteenustena eelkõige logistika ja pakendamine**. Konserveerimistööde teostamisel tuleb konserveeritav objekt liigutada hoiustamispaigast konserveerimistööde osutamise paika. Muuseumis tegelevad museaalide liigutamisega kas konservaatorid, säilitajad või muuseumites olevad logistikud (sh haldustöötajad), keda toetavad koguhoidjad, kes museaale haldavad. Juhul, kui konserveerimistööde teostamise asukoht ja hoidla asuvad füüsiliselt erinevates kohtades, siis toob konserveerimistööde teostamine kaasa transporditeenuse vajaduse. Täna korraldab transpordi konserveerimistööde asukohta üldjuhul konserveerimistöö tellija, kasutades selleks enda transpordivahendeid või välist teenusepakkujat.

Konserveeritava objekti täiendav pakendamisevajadus konserveerimistööde teostamisel on taaskord aktuaalne eelkõige juhul, kui objekti hoiustamine ja konserveerimistööde teostamine on füüsiliselt erinevates asukohtades. Sellel juhul on vajalik objekt enne transporti kahjustuste tekkimise vältimiseks pakendada, mida täna muuseumites teevad eelkõige koguhoidjad ja säilitajad, ning pärast konserveerimist taaskord objekt transpordiks pakendada, mida teeb konserveerimistööde teostaja.

Lisaks pakendamisele ja logistikale tuleb arvestada, et konserveerimistööde teostamiseks on oluline **tehtud tööd dokumenteerida**. Selleks kasutatakse muuseumites, kas eraldi paber kandjal lahendusi, muuseumisiseseid infosüsteeme või MuSiSis olevaid vastavaid võimalusi.

RESSURSID - TÖÖJÕUD

Konserveerimisega tegelevad konservaatorid. Konservaator planeerib ja teostab objekti uuringuid, konserveerimist ja restaureerimist ning vastutab nende tööde teostamise ja dokumenteerimise eest. Konserveerimisteenuse pakkumise eelduseks on nõuetekohaste tingimuste olemasolu, näiteks vastavad töökojad, laborid ja hoidlaruumid.

Konservaatori tööks vajalikke oskusi saab omandada nii kutseõppes (restaureerimise õppekavadel Hiiumaa KHK, Haapsalu KHK) kui ka kõrghariduse omandamisel (Eesti Kunstiakadeemia õppekava „Muinsuskaitse ja konserveerimine“, Kõrgema Kunstikooli Pallas (KKP) õppekavad: „Maal ja restaureerimine“, „Mööblidisain ja restaureerimine“, „Nahadisain ja restaureerimine“ konserveerimise/restaureerimise suund).

Konservaatori tööks vajalikke lisateadmisi ja -oskusi saab omandada TÜ-s (õppekava „Keemia“) ja Tallinna Tehnikaülikoolis (TTÜ) (õppekava „Materjaliteadus“).¹³

Konservaatori kutsealaga on seotud järgmised kutsestandardid¹⁴:

- **Konservaator, tase 6 esmane**¹⁵, spetsialiseerumised:
 - köitekonservaator,
 - maalikonservaator,
 - monumentaalmaali konservaator,
 - paberikonservaator,
 - puidukonservaator.
- **Konservaator, tase 6**¹⁶; spetsialiseerumised:
 - arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konservaator,
 - köitekonservaator,
 - maalikonservaator,
 - monumentaalmaali konservaator,
 - paberalusel kunstiteoste konservaator,
 - puidukonservaator,
 - segamaterjalidest objektide konservaator,
 - tekstiilikonservaator.
- **Konservaator, tase 7**¹⁷, spetsialiseerumised:
 - arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konservaator,
 - köitekonservaator,
 - maalikonservaator,
 - monumentaalmaali konservaator,
 - paberalusel kunstiteoste konservaator,
 - puidukonservaator,
 - segamaterjalidest objektide konservaator,
 - tekstiilikonservaator.
- **Konservaator, tase 8**¹⁸, spetsialiseerumised:
 - arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konservaator,
 - köitekonservaator,
 - maalikonservaator,
 - monumentaalmaali konservaator,
 - paberalusel kunstiteoste konservaator,
 - puidukonservaator,
 - segamaterjalidest objektide konservaator,
 - tekstiilikonservaator.

Kutse andja on Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum. Esmast kutset väljastavad õppe lõpetanutele EKA ja Kõrgem Kunstikool Pallas. Kehtivad konservaatori kutsed kusestandardi ja spetsialiseerumiste lõikes on esitatud alljärgnevas tabelis.

¹³ Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele – kultuur ja loometegevus I: etenduskunstid, käsitöö, museoloogia, muusika, raamatukogundus, sport

¹⁴ Arvestatud ei ole vanade kutsestandarditega, mille kehtivus lõpeb 05.12.2021

¹⁵ <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10894194>

¹⁶ <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10893888>

¹⁷ <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10893984>

¹⁸ <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10894089>

TABEL 7. ÜLEVAADE KEHTIVATEST KONSERVAATORI KUTSETEST (SEISUGA 15.10.2021)

	TASE 6 ESMANE	TASE 6	TASE 7	TASE 8
arhiivi ja raamatukogu pabermaterjalide konservaator		5	4	
köitekonservaator	4 ¹⁹	1	1	1
maalikonservaator			1	
monumentaalmaali konservaator	18			
paberikonservaator	5			
paberalusel kunstiteoste konservaator			3	
puidukonservaator	24	3		
segamaterjalidest objektide konservaator		3	2	
tekstiilikonservaator		1	3	
spetsialiseerumine puudub	20			
KOKKU	71	12	14	1

Allikas: Kutseregister

Ekspertide hinnangul koolitatakse EKA-s ja KKP-s konservaatoreid tööturuvajadusele piisavalt.²⁰ Samas nähtub ülaltoodud tabelist, et kuigi paberi (sh maali ja köite) ning puidukonservaatorite pealekasv on piisav, siis jääb vajaka spetsiifilisemate materjalide nagu segamaterjalid ja tekstiil konservaatoritest. **Samas tuleb arvestada, et konserveerimisteenuse osutajate seas on palju neid, kellel kehtiv kutsetunnistus puudub.** Paljud teenuseosutajad tegutsevad Muinsuskaitseameti poolt välja antava pädevustunnistuse alusel. Pädevustunnistus tõendab isiku oskusi konserveerimisega seotud teenuste pakkumiseks kuni viieks aastaks. Enne 2019. aasta muinsuskaitseaduse muutmist omandatud pädevustunnistuse pikendamisel eraldi kutsetunnistust või kõrgharidust ei nõuta.²¹

RESSURSID – TEHNIKA JA RUUM

Konserveerimiseks on vajalik vastav töökeskkond ja -vahendid. Konserveeritavad objektid peavad tööperioodil asuma konservaatoriga samas ruumis või kõrvalruumis, et konservaator saaks nendega regulaarselt tegeleda (ettevalmistus konserveerimistegevuseks, praktilise töö erietapid jms) ja hinnata protsesside (näiteks kuivamis- ja stabiliseerumisprotsessid) kulgu. Hetkeseisuga on olulisematel teenuseosutajatel olemas esmane rahuldaval tasemel tehnika, kuid kindlasti oleks võimalik tõsta teenuse kvaliteeti täiendava tehnika, nt röntgenmasinad, infrapunaseadmed, soetamisega.

Konserveerimistöökodade ruumilahendus eeldab võimalust ruume liigendada (lükandseinad) ja tööpindu ümber paigutada. Erinevate materjalide töökojad peavad olema eraldiseisvad ruumid (metalli-, puidu-, tekstiili-, paberi-, maali- jms töökojad). Töö eripära vajab ruumide loogilist jaotamist: nn mustad ruumid (tegevus, mille puhul käsitlemine tekitab mustust, mis võib ruumis levida; hallitussaaste ja tolm; kõrvalprodukte tekitavad tööd, nt skulptuuride puhastamine liivapritsiiga) ja mürarohked ruumid (tolmuimejad, vaakumlauad, puidutöömehhanismid jms) ning puhtad ruumid (märgtöötlustused, lakkimine, värvimine, õmblemine, toneerimine jms).

¹⁹ Arvestatud ka ühe kehtiva tase 5 kutsetunnistusega.

²⁰ Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele – kultuur ja loometegevus I: etenduskunstid, käsitöö, museoloogia, muusika, raamatukogundus, sport

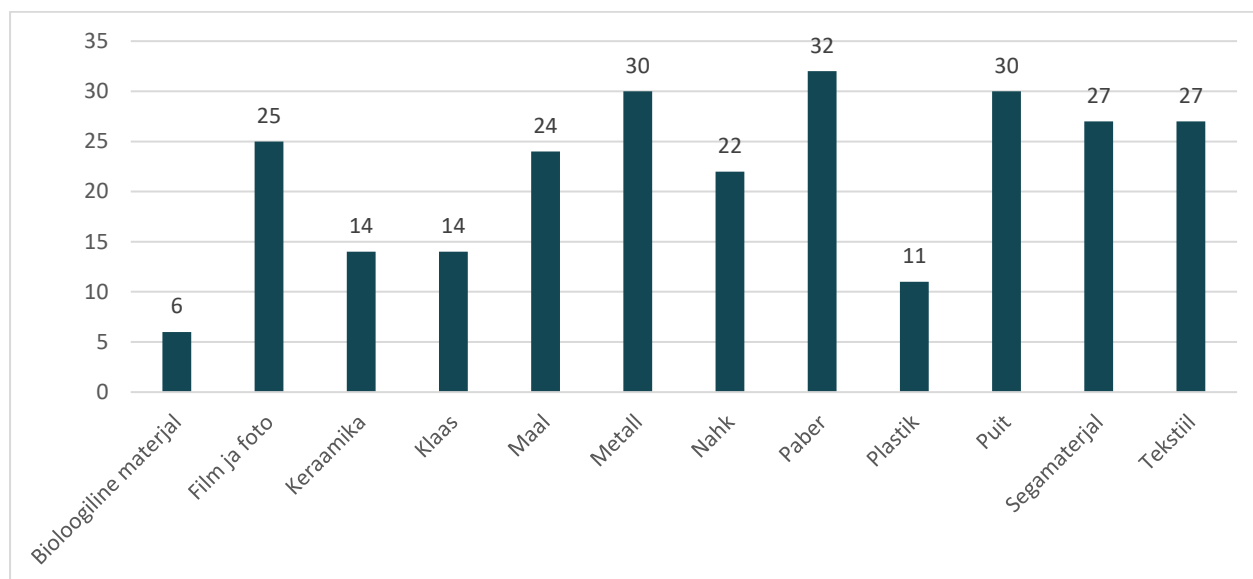
²¹ <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/padevustunnistus>

TEENUSMAHT

Praegu puudub statistika selle kohta, kui palju museaale Eestis on vaja konserveerida. Samas muuseumite kogud suurenevad aasta-aastalt, museaalide vanus kasvab ning lisanduvad uued vähepüsivad materjalid, mille tõttu võib eeldada pikas perspektiivis pigem mahu suurenemist. Seega konserveerimistööde vajadus tervikuna on suur.

Käesoleva analüüsi raames läbiviidud küsitluses tõid üksnes neli muuseumit välja, et nad ei ole viimase viie aasta jooksul konserveerimistöid üldse teostanud. Seejuures on kõige enam muuseume pidanud viimase viie aasta jooksul tegelema paberi, metalli ja puidu konserveerimisega.

JOONIS 4 "MILLISTE MATERJALIDE KONSERVEERIMISTÖID OLETE VIIMASE 5 AASTA JOOKSUL TEOSTANUD?" (N=47)

Allika: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

TÄNASED KITSASKOHAD

Alljärgnevalt on toodud **peamised museaalide konserveerimisega seotud tänased kitsaskohad**, lähtudes varasematest analüüsides ning käesoleva töö käigus kaasatud osapooltega läbiviidud vestlusest ja muuseumite seas läbiviidud küsitluse tulemustest:

- Muuseumite enda konserveerimisvõimekus on üldjuhul madal (puuduvad oma konservaatorid), kuid samas puuduvad rahalised ressursid, et osta teenust sisse piisavas mahus ka väljastpoolt.
- Muuseumite võimekus tegeleda ennetava konserveerimisega pole piisav, sh vajatakse nii lisatööjõudu kui ka kompetentsi korrastustöödeks ja lihtsamateks konserveerimistöödeks.
- Kanuti kui kompetentsikeskuse maht ja võimekus ei kata tänapäevast vajadust.
- Mitmed muuseumid sõltuvad enda museaalide konserveerimisel ainult Kanuti teenustest, erapakkuja juures nõuab konserveerimine suuremat rahalist ressursi.
- Mitmete materjalide puhul on ekspertide arv piiratud, näiteks on kutselisi plastiku konservaatoreid Eestis üks²², olemasolev võimekus konserveerida näiteks suuremõõtmelisi objekte, märgpuitu ja tekstiili on vähene jne.
- Konservaatoritel on keeruline võtta töösse suuremõõtmelisi objekte (nt tehnikapärand). Neid museaale on konserveerida ja säilitada väga kallis, seda logistilistel põhjustel ning ka vastava konserveerimiskeskonna ja konservaatorite puudumise tõttu.
- Seoses digiteerimistööde suure mahuga tegelevad konservaatorid tihti digiteeritavate objektide ettevalmistamisega digiteerimiseks ja saavad seetõttu tegeleda vähem museaalidega, mis vajavad konserveerimist enda halva seisukorra tõttu.

²² Plastiku konserveerimine: <https://blog.erm.ee/?p=5918>

- Museaalide konserveerimise peamiseks valiku kriteeriumiks Kanutis on näitusele minek ja konserveerimise ajakriitilisus, mitmed muuseumid ajutisi näituseid ei tee (ja püsinäitust uuendatakse harva) ning mitmed materjalid ja museaalide liigid jäävad seetõttu tähelepanuta.
- Võimalused konserveerida arheoloogilisi esemeid (eriti arheoloogilist metalli, mis tuuakse muuseumitesse paljuski konserveerimata) on piiratud kuna muuseumitel puudub vastav kompetents ning Kanutil vastav võimekus.

3.3. DIGITEERIMISTEENUS

TEENUSE KIRJELDUS JA EESMÄRK

Digiteerimine tähendab füüsilise objekti või analoogmaterjali (kunstiteos, helisalvestis, kaart, kiri, kolmemõõtmelised objektid jms) digitaalsele kujule viimist. Väärtuspõhine digiteerimine hõlmab digiteeritavate museaalide väärtuse hindamist, museaali dokumenteerimise tõenduspõhisust, digiteerimise kvaliteeti ja digitaalse ainese pikaajalise säilimise tagamist. Digitehnoloogial on kande roll kogude haldamisel, nt museaalide kohta käiva info sisestamine, säilitamine, aga ka nende digitaalne avalikustamine ja digimaterjali kasutamine muuseumi erinevates tegevustes.

Digiteerimise eesmärgiks on säilitada museaalide seas olevaid kergesti hävinevaid dokumente ning materjale. Samuti võimaldab digiteerimine muuta museaalid paremini kättesaadavaks uurijatele, vähendades samal ajal museaalide füüsilise käsitsemise vajadust. Lisaks aitab digiteerimine kaasa muuseumites leiduva pärandi kasutamisele e-õppes.

TEENUSE OSUTAJAD

Digiteerimisteenust pakuvad hetkeseisuga mitmed eraettevõtted, kuid ka muuseumid ja erinevad asutused (vaata Tabel 8).

TABEL 8. ÜLEVAADE OLULISEMATEST DIGITEERIMISTEENUSTE PAKKIJATEST

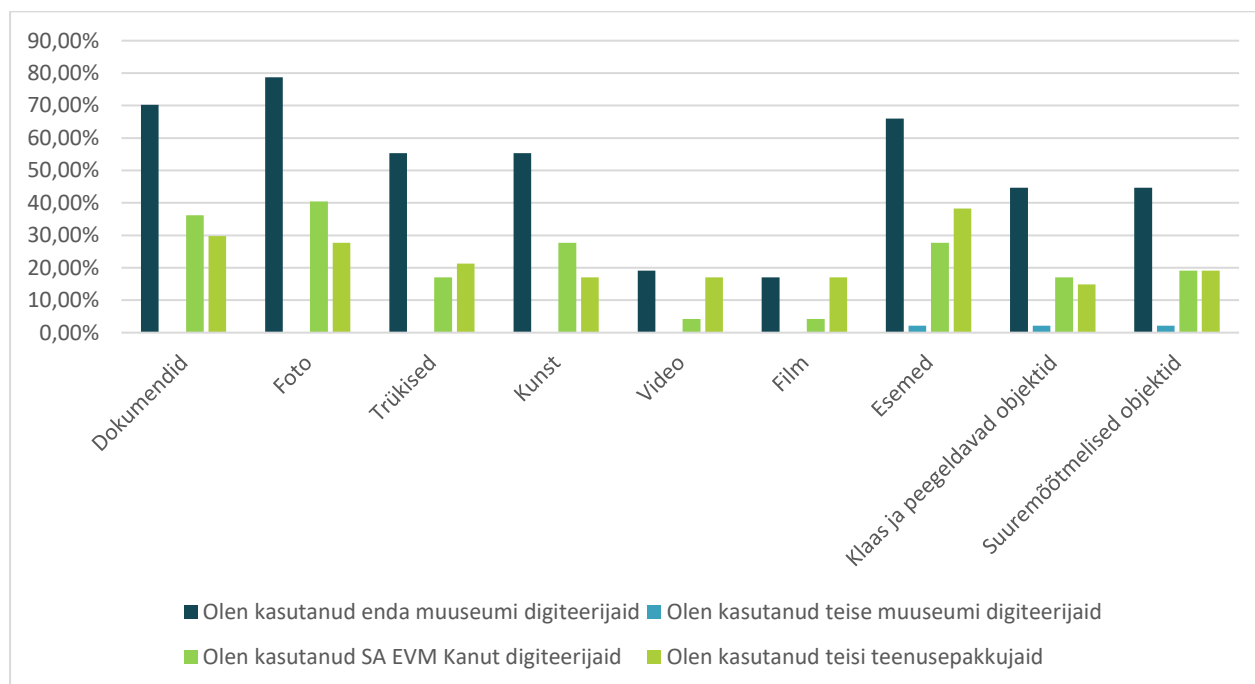
	3D	PILT JA FILM	PABER	ESE
MUUSEUMID <small>23</small>	-	SA EVM Kanut	SA EVM Kanut	SA EVM Kanut
AVALIKUD ASUTUSED	TÜ arheoloogiaosakond	Rahvusarhiiv, Tallinna Linnaarhiiv, Muinsuskaitse amet, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Filmiarhiiv, TÜ visuaalmeedia talitus, ERR, Rahvusraamatukogu	Rahvusarhiiv, Tallinna Linnaarhiiv, Tallinna Ülikooli Raamatukogu, EKA, TÜ visuaalmeedia talitus, Rahvusraamatukogu	Rahvusarhiiv, Tallinna Linnaarhiiv, Tallinna Ülikooli Raamatukogu, EKA, TÜ visuaalmeedia talitus,
ERATEENUSE-PAKKUJAD	OÜ Archaeovision	Ratus OÜ, Andmevara OÜ, Fotomeister OÜ, Digifoto OÜ, Apelsin Meedia OÜ	OÜ Paberinurk, restART Conservation Studio OÜ, OÜ Belify	OÜ Paberinurk, restART Conservation Studio OÜ, OÜ Belify, OÜ Archaeovision
ERAISIKUD	-	Erinevad fotograafid	Erinevad fotograafid	Erinevad fotograafid (Ülo Josing, Aron Urb, Toomas Tuul)

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

²³ Digiteerimisvõimekus on olemas enamatel muuseumitel (vaata Tabel 9. Muuseumid, kes on teostanud viimase viia aasta jooksul digiteerimistöid, kasutades enda muuseumi digiteerijaid), kuid üldjuhul teised muuseumid seda väljapoole ei paku.

Käesoleva analüüsi teostamisel muuseumite seas läbiviidud küsitluse põhjal võib öelda, et **kõige enamatel muuseumitel on võimekus ise teetada dokumentide, foto, trükiste ja kunsti kuid ka esemete digiteerimistööid** (vaata Joonis 5 ja Tabel 9). Samas on suhteliselt vähene võimekus teostada video ja filmi digiteerimist. Samuti võib öelda, et digiteerimistööde teostamine välise teenuseosutaja ja Kanuti vahendusel on kättesaadavad pigem vähestele muuseumitele.

JOONIS 5. "KELLE TEENUST KASUTADES OLETE VIIMASE 5 AASTA JOOKSUL TEOSTANUD ALLJÄRGNEVATE MUSEAALIDE DIGITEERIMISTÖÖD?" (N=47).

Allikas: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

TABEL 9. MUUSEMID, KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIA AASTA JOOKSUL DIGITEERIMISTÖÖD, KASUTADES ENDA MUUSEUMI DIGITEERIJAJD

MATERJAL	MUUSEUMID ²⁴ , KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIA AASTA JOOKSUL VASTAVA MATERJALI DIGITEERIMISTÖÖD, KASUTADES ENDA MUUSEUMI DIGITEERIJAJD
Dokumentid	AS A. Le Coq Õllemuuseum, MOMU Mootorisporti muuseum, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, Tartu Ülikooli muuseum, Iisaku Kihelkonna Muuseum SA, SA Eesti Kunstimuuseum , Võru Instituudi muuseumiosakond, Tarvastu muuseum, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Väike-Maarja muuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid , Viljandi Muuseum , Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, SA Eesti Meremuuseum , SA Eesti Piimandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Rannarootsi muuseum , Muhu Muuseum, Eesti Arhitektuurimuuseum , Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum , Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, Tartu Kunstimuuseum , SA Saaremaa muuseum , SA Hiiumaa Muuseumid , Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum , Eesti Maanteemuuseum , SA Eesti Ajaloomuuseum
Foto	AS A. Le Coq Õllemuuseum, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, Tartu Ülikooli muuseum, Iisaku Kihelkonna Muuseum SA, SA Eesti Kunstimuuseum , Võru Instituudi muuseumiosakond , Tarvastu muuseum, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Uue Kunsti Muuseum, Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum , Väike-Maarja muuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid , SA Eesti Tervishoiu muuseum , Viljandi Muuseum , Eesti Panga muuseum, Järvakandi Klaasimuuseum,

²⁴ **Boldis** on märgitud riiklikud muuseumid.

MATERJAL	MUUSEUMID ²⁴ , KES ON TEOSTANUD VIIMASE VIIIE AASTA JOOKSUL VASTAVA MATERJALI DIGITEERIMISTÖID, KASUTADES ENDA MUUSEUMI DIGITEERIJAJD
	Harjumaa Muuseum, SA Eesti Meremuuseum , SA Eesti Piimandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Rannarootsi muuseum, Muhu Muuseum, Eesti Arhitektuurimuuseum , Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, Tartu Kunstimuuseum, Saaremaa muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, Eesti Maanteemuuseum , SA Eesti Ajaloomuuseum
Trükised	AS A. Le Coq Õllemuuseum, MOMU Mootorispori muuseum, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, Tartu Ülikooli muuseum, Iisaku Kihelkonna Muuseum SA, Võru Instituudi muuseumiosakond , Tarvastu muuseum, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum , SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, SA Eesti Meremuuseum, SA Eesti Piimandusmuuseum, Muhu Muuseum, Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum, Tartu Kunstimuuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, SA Ajakeskus Wittenstein/Järvamaa Muuseum
Kunst	AS A. Le Coq Õllemuuseum, Tartu Ülikooli muuseum, SA Eesti Kunstimuuseum, Võru Instituudi muuseumiosakond , Tarvastu muuseum, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Uue Kunsti Muuseum, Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Eesti Kunstiakadeemia muuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Viljandi Muuseum , Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, Eesti Rahva Muuseum , Muhu Muuseum, Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, Sihtasutus Eesti Ajaloomuuseum , Saaremaa muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum
Video	Tarvastu muuseum, Järvakandi Klaasimuuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Pärnu Muuseum, Liivi Muuseum, Sihtasutus Eesti Ajaloomuuseum , Tartu Kunstimuuseum, Saaremaa muuseum, Eesti Maanteemuuseum
Film	Tarvastu muuseum, Järvakandi Klaasimuuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Pärnu Muuseum, Liivi Muuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum, Tartu Kunstimuuseum, SA Hiiumaa Muuseumid
Esemed	AS A. Le Coq Õllemuuseum, MOMU Mootorispori muuseum, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, Tartu Ülikooli muuseum, Iisaku Kihelkonna Muuseum SA, SA Eesti Kunstimuuseum, Tarvastu muuseum, Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Eesti Kunstiakadeemia muuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, Viljandi Muuseum , Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, SA Eesti Meremuuseum, SA Eesti Piimandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum , Muhu Muuseum, Virumaa Muuseumid SA , SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum, Saaremaa muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, Eesti Maanteemuuseum
Klaas ja peegeldavad objektid	AS A. Le Coq Õllemuuseum, Tartu Ülikooli muuseum, Võru Instituudi muuseumiosakond , Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Eesti Kunstiakadeemia muuseum, Viljandi Muuseum , Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, Eesti Rahva Muuseum , SA Rannarootsi muuseum, Muhu Muuseum, SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, Saaremaa muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, SA Eesti Ajaloomuuseum
Suuremõõtmelised esemed	AS A. Le Coq Õllemuuseum, Tartu Ülikooli muuseum, SA Eesti Kunstimuuseum, Võru Instituudi muuseumiosakond , Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri muuseum , Uue Kunsti Muuseum, Eesti Tuletõrjemuuseum , Okupatsioonide ja vabaduse muuseum Vabamu, Järvakandi Klaasimuuseum, Harjumaa Muuseum, Eesti Rahva Muuseum , Muhu Muuseum, SA Pärnu Muuseum, Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum , Liivi Muuseum, Saaremaa muuseum, SA Hiiumaa Muuseumid, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, Eesti Maanteemuuseum , SA Eesti Ajaloomuuseum

Allika: CIVITTA Eesti AS Muuseumite Küsitluse tulemused

Kanutis on loodud võimekus kvaliteetselt digiteerida erineva suurusega esemeid, fotomaterjale (klaasnegatiivid, negatiivid, slaidid, positiivid), käsikirju, haruldasi ajaloolisi kõiteid, maakaarte, plakateid,

graafikat, maale jt ruumilisi kunstiteoseid standarditele vastavas töökeskkonnas.²⁵ Täna ressursi juures suudab Kanut digiteerida aastas ca 14 000 objekti.

Lisaks **Kanutile**, osutab avaliku sektori asutustest digiteerimisteenust **Rahvusraamatukogu**, kellel on olemas eraldi digiteerimisosakond dokumentide ja trükiste digiteerimiseks. Arheoloogiliste esemete digiteerimisega tegelevad ka **Tallinna Ülikooli** ja **Tartu Ülikooli** arheoloogia osakonnad, kus on olemas digiteerimisvõimekus fotolaborite näol. Lisaks on mõlemas ülikoolis olemas röntgenpildistamise võimalus, Tartu Ülikoolil on võimekus teha ka 3D digiteerimist.²⁶

Sarnaselt konserveerimisega muuseumid ise pigem teistele asutusele ja eraisikutele digiteerimisteenust ei osuta, sest selleks puudub vastav ressurss. Samas on digiteerimine väljapoole sagedasem kui konserveerimine väljapoole. Analüüsi raames läbiviidud küsitluses tõi ca 20% muuseumitest välja, et on osutanud teenust väljapoole.

SIHTGRUPID

Digiteerimisvajadus on eelkõige muuseumitel (nii riiklikel kui ka muudel muuseumitel) nii näituste kui ka trükiste ettevalmistamisega seoses. Samuti on riiklike muuseumite digiteerimisvajadus seotud riiklike suunistega digiteerimise mahu osas. Erasisiku digiteerimissoov muuseumitelt on eelkõige seotud konkreetse muuseumi kogus oleva museaaliga. Enda käsutuses olevate materjalide digiteerimiseks kasutavad eraisikud vajadusel üldiselt erateenusepakkujaid.

DIGITEERIMISTEENUSEGA SEOTUD TUGITEENUSED JA VAJADUSED

Sarnaselt konserveerimistöödega on digiteerimisteenuse kvaliteetseks osutamiseks vajalik **tugiteenustena eelkõige logistika ja pakendamine**. Lisaks on digiteerimistööde kvaliteetseks teostamiseks oluline, et oleks tagatud piisavas mahus konserveerimistööde võimekus. Paljud esemed vajavad enne digiteerimist vähesemal või rohkemal määral ettevalmistust konservaatorite/säilitajate poolt.

RESSURSID – TÖÖJÕUD

Digiteerimisega tegelevad muuseumites üldjuhul digiteerijad ja fotograafid (kellel võivad olla ka muud ülesanded lisaks muuseumikogude digiteerimisele). Digiteerijate eesmärgiks on digiteerimistehnikat kasutades luua kõrgekvaliteedilisi pildifaile. Edendamaks väärtuspõhist museaalide digiteerimist, on soovitatav ka täiendav kompetents nt ajaloo või konserveerimise valdkonnas.

Digiteerija tasemeõpe puudub. Digiteerijana võivad tööle asuda erineva haridusliku taustaga inimesed. Digiteerijad omandavad tööks vajalikke kutseoskusi töökohal või osaledes erialastel täienduskoolitustel.²⁷ Lisaks on oluline välja tuua, et kvaliteetseks digiteerimiseks on vajalikud ka konservaatorid ja säilitajad, kes objektid digiteerimiseks ette valmistavad.

RESSURSID – TEHNIKA

Digiteerimise jaoks on tarvis nt arvutikomplekte, digiteerimistehnikat ning vastavaid tööruume. IT süsteemide kasutuselevõtt võimaldab paljusid tegevusi automatiseerida ning seeläbi vähendada tööjõuvajadust, näiteks saab tänu tehnoloogiale keskselt juhtida valgust, heli ja videot. Valdonna eripärast tulenevalt nähakse tehnoloogiat kui võimast abivahendit loomingu ettevalmistamisel ja teenuste osutamisel. Seeläbi on võimalik tõsta nii digiteerimise kvaliteeti kui ka efektiivsust.

Oluline on tagada liidestatus olemasolevate infotehnoloogiliste süsteemidega ning dubleerivate protsesside vältimine. Muuseumikogude haldamiseks ja riigivara üle arvestuse pidamiseks on praegu kasutusel muuseumite infosüsteem MuIS.

²⁵ Konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut arendusstrateegia 2021 – 2024

²⁶ <https://adapter.ee/teenus/rontgenpildistamine/>

²⁷ <https://oska.kutsekoda.ee/2019/11/esimene-kultuuri-ja-loometegevuse-tooju-ja-oskuste-vajaduse-uuring/>

TEENUSE MAHT

Hetkeseisuga on Eestis mitmeid andmebaase, mis sisaldavad digiteeritud kultuuripärandit. Eesti muuseumide veebivärv (MuS) loodi 2010. aasta sügisel ning võimaldab ligi pääseda umbes 3 000 000 museaali andmetele 59 muuseumist. Neist rohkem kui 1 000 000 objekti on kättesaadavad koos kujutisega. Rahvusarhiivi kogud hõlmavad: ca 25 miljonit digitaalkujutist veebis (ca 4% kogudest). Riigi hallatavates mäluasutustes on kokku üle 900 miljoni Eesti kultuuri jaoks olulise pärandiobjekti. 2018. aastal oli nendest digiteeritud vaid umbes kümnendik.²⁸

Kultuuriministeriumis on kultuuripärandi digiteerimiseks koostanud vastavasisuline tegevuskava, mille raames on planeeritud 5,5 aastaga digiteerida ca 160 000 eset, üle 6 miljoni dokumendi, üle 3 miljoni trükise, ligi 160 000 fotopärandi ja ligi 700 filmipärandi objekti.²⁹ Tegevuskava realiseerimise tulemusena peaks digitaalselt kättesaadavaks saama ca 1/3 museaale.

TÄNASED KITSASKOHAD

Alljärgnevalt on toodud **peamised museaalide digiteerimisega seotud tänased kitsaskohad**, lähtudes varasematest analüüsides ning selle töö käigus kaasatud osapooltega tehtud vestlusest ja muuseumite küsitluse tulemustest:

- Pädevate digiteerijate puudus.
- Digiteerimise nõudlus ületab võimekust.
- Eelarveliste vahendite vähesus digiteerijate palkamiseks ning tehnika soetamiseks.
- Muuseumites esineb mõningal määral digiteerimise dubleerimist.³⁰
- Mitmete muuseumite puhul on digiteerimine suuresti projektipõhine.
- Nõuded digiteerimisele pole üheselt mõistetavad ja järgitavad. Teenuseosutajate poolt pakutav digiteerimisteenus ei ole alati kvaliteetne. Probleemid on vajaliku tehnika olemasoluga ja olemasoleva tehnika kvaliteediga. Muuseumites, kus museaalide digiteerimist teevad töötajad oma põhitöö kõrvalt, on digiteerimise tulemused ebaühtlased.³¹
- Eestis on 3D digiteerimine arengujärgus, peamised teenusepakkujad 3D valdkonnas on Archaeovision OÜ, TÜ arheoloogiaosakond.
- Keeruline on teostada suuremõõtmeliste plaanide (skannerite formaat ebasobiv), kaartide, projektide digiteerimist nii tulenevalt sobiva ruumi puudumisest, objektide keerukast transpordist kui ka vajaliku tehnika puudumisest.
- Museaalide ettevalmistamine digiteerimiseks töö- ja ajamahukas, milleks muuseumitel endal ei ole alati sobivat ja piisavat ressursi. Puudu on vastava ettevalmistusega töötajaid, et museaale enne digiteerimist korrastada ja puhastada ning vajadusel ka pakendada.
- Samuti on ressursi- ja ajamahukad digiteerimise järeltööd, mis on seotud failide sisestamisega MuSi ning nende töötlemisega.
- Muuseumites puuduvad vastava suuruse ja sobivusega ruumid digiteerimiseks.
- Puudub muuseumitöötajatele suunatud digipädevuste ning digiteerimise väljaõpe.
- Investeeringud muuseumite digitaristu arenduseks ja digiteerimise rahastamiseks on ebaregulaarsed.
- Kui nõuded digikujutistele on defineeritud, siis puuduvad või on ühtlustamata nõuded digikujutiste kirjeldamiseks, mille tõttu on kvaliteet ebaühtlane ja digikujutiste leidmine andmebaasidest raskendatud. Seetõttu on digikujutiste kasutamine oluliselt vähesem soovitus.

²⁸ <https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/digitaalne-kultuuriparand/kultuuriparandi>

²⁹ Konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut arendusstrateegia 2021 – 2024

³⁰ Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskava

³¹Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeriumile“ aruanne

3.4. KONSULTATSIOONITEENUSED

TEENUSE KIRJELDUS JA EESMÄRK

Konsultatsiooniteenuste alla kuuluvad erinevad tegevused, mille eesmärgiks on pakkuda ja jagada valdkonnaga seotud kogemusi ning teadmisi, sh:

- **valdkonnaga seotud töötajate kompetentside arendamine** (koolituste korraldamine, praktikavõimaluste pakkumine, kutsestandardite edendamine ja väljaandmine),
- **juhendmaterjalide koostamine,**
- **ekspertiiside teostamine/konsultatsioonide pakkumine.**

Konsultatsiooniteenuste osutamisel on oluline koostöö valdkondade ekspertide, õppeasutuste ja muuseumite vahel, seda näiteks konserveerimise, restaureerimise, hoiustamise ja digiteerimisega seotud teenuste osutamisel.

TEENUSE OSUTAJAD

Hetkeseisuga pakuvad ekspertiise/konsultatsioone mitmed muuseumid, eraettevõtted, MTÜ-d, eraisikud ja ülikoolid. Peale teenusepakujate, pakuvad oskusteavet mitmed muuseumid. Täpsemalt pakuvad nimetatud asutused ja isikud kultuuriväärtuslike esemetega seotud konsultatsioone, uuringuid, dokumentatsiooni koostamist. Eraldi tuleb käsitleda siinkohal muuseumite pakutavat ekspertiisi ja nõustamist konserveerimise, hoiustamise ja digiteerimise alal. Eelkõige on seotud ekspertiisi või konsultatsiooni pakkumine vastava kogu või muuseumiga.

Valdkonnaga seotud **töötajate arendamine algab tasemeõppes vastavate kompetentside arendamisest**. Täna pakuvad tasemeõpet Kõrgem Kunstikool Pallas, Eesti Kunstiakadeemia ning mitmed kutseõppeasutused. Tasemeõppe käigus on kujunenud ka praktikaalane koostöö erinevate Eesti muuseumitega.

Muuseumitöötajate täienduskoolitusi pakuvad erinevad organisatsioonid, peamised neist on Eesti Muuseumiühing, Muinsuskaitseamet, Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut (SA Eesti Vabaõhumuuseum), kõrgkoolid (TÜ, TLÜ, EKA, KKP), aga ka muuseumid ise korraldavad erinevaid konverentse, seminare, õpitubasid. SA Eesti Vabaõhumuuseumi struktuuriüksus Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut ja varem ka Eesti Muuseumiühing on näiteks korraldanud säilitusteemalisi koolitusi ja seminare, et aidata muuseumitöötajatel olla kursis säilitusvaldkonna peamiste suundadega ja tõsta töötajate erialast kompetentsi.

Arheoloogiaalast ekspertiisi omavad Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli arheoloogiakogud. Pakutakse ekspertiisi seoses väljakaevamiste ning arheoloogiliste leidude dokumenteerimisega ning käsitlemisega. Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogud on praktikabaasiks ka tudengitele.

Täna toetavad konsultatsiooni ja koolitusteenuse pakkumist ka valdkonna katuseorganisatsioonid. Konservatorite professionaalsete oskuste ja teadmiste edendamisega tegeleb näiteks Konservatorite Ühing. Ühing koondab erinevates muuseumites, arhiivides, raamatukogudes ja eraettevõtetes töötavaid konservatoreid, restauraatoreid, säilitusspetsialiste ja vastavate erialade õppejõude.³² Konservatoritele on loodud ka **kutsestandard**, mille alusel korraldab SA EVM kutsetaseme eksameid ja väljastab kutsetunnistusi (koostöös SA Kutsekoda).

Juhendmaterjalide koostamisega tegelevad täna nii õppeasutused (Pallas, EKA) kui ka erinevad teenusepakujad (Kanut, Rahvusarhiiv jt).

SIHTRÜHM

Teenuse sihtgrupiks on

- **ülikoolide ja õppeasutuste õppejõud** (juhendmaterjalide koostamine), **tudengid ja õppurid** (koolitused, praktika, kutsestandard),

³² <https://eestikonservator.ee/dokumendid#eesmark>

- **muuseumid** (koolitused, konsultatsioon, juhendmaterjalid),
- **eraisikud** (ekspertiis ja konsultatsioon),
- **erasteenusepakkujad** (juhendmaterjalid, koolitused, konsultatsioon).

RESSURSID - TÖÖJÕUD

Konsultatsiooniteenuseid ja ekspertiisi pakuvad üldjuhul erinevates organisatsioonides samad töötajad, kes tegelevad vastava valdkonna töödega (digiteerijad, konservaatorid, koguhoidjad). Erinevate objektide kultuuriväärtust hindavad muuseumid ise ning seda pakutakse ka teistele muuseumitele ning mitmetele avalikele asutustele (valitsusasutused, saatkonnad, ministriumid), erasektorile pakutakse teenust vähem. Ekspertiisi osutamise võimekus sõltub muuseumites ning asutuses olevatest ekspertidest, kes omavad teadmisi kindlast valdkonnast, kuid ka näiteks materjali omaduste kohta. Ülikoolides ning teadusasutuses toetavad koolitamisega seotud vajadusi õppejõud ja teadlased. Lisaks on valdkonnas mitmed ühingud (Konservaatorite Ühing, Muuseumiühing), erasteenusepakkujad ning -isikud, kes pakuvad konsultatsiooni ning nõustamisega seotud teenuseid.

TÄNASED KITSASKOHAD

Alljärgnevalt on toodud peamised konsultatsiooniteenustega seotud tänased kitsaskohad, lähtudes varasematest analüüsides ning käesoleva töö käigus kaasatud osapooltega tehtud vestlusest ja muuseumite küsitluse tulemustest:

- Muuseumite ressursid konsultatsiooniteenuse sisseostmiseks väljastpoolt on vähesed.
- Esineb teatavat dubleerimist erinevate asutuste vahel koolituste pakkumisel ja juhendmaterjalide koostamisel, sest osapoolte koostöö ei ole alati piisav.
- Valdkonda mitte tundvale inimesele on keeruline leida sobivat eksperti, sh on ebaselge, kelle kaudu sobivat eksperti peaks otsima, kas katuseorganisatsioonide (Muuseumiühing, Konservaatorite Ühing) kaudu, otse mõne muuseumi juurest või erasteenusepakkujate kaudu.
- Puudub keskne valdkonna arengu koordineerimine, mille eesmärk oleks toetada organisatsioonide võrgustikutööd, täiendõpet ning arendada valdkonna kutse- ja pädevusstandardeid.
- Mitmete valdkondade (konservaatorid, digiteerijad) töötajate kompetents on praegu muuseumites ebaühtlane.
- Mäluasutustele läbiviidavate digiteerimisalaste koolituste ja -konsultatsioonide rahastamine Kultuuriministeeriumi poolt on ebaregulaarne ja vähene.³³

³³ Konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut arendusstrateegia 2021 – 2024

4. ESEMELISE KULTUURIPÄRANDI SÄILITAMISEGA SEOTUD TEENUSTE OLULISEMAD SIHTGRUPID

Käesolevas peatükis on kirjeldatud esemelise kultuuripärandi säilitamisega seotud teenuste **olulisemaid sihtgrupe**, kelleks on

- erakolleksionäärid (eraisikud),
- erakolleksionäärid (asutused, institutsioonid),
- riigi hallatavad muuseumid,
- teadusasutused (ülikoolid),
- kõik muud muuseumid (kohalike omavalitsuste muuseumid ja eramuuseumid).

Alljärgnevalt on kirjeldatud nimetatud sihtgrupe ja nende vajadusi lähemalt.

ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ERAISIKUD)

TUNNUS	SELGITUS
Sihtgrupi suurus	Sihtgrupi täpne suurus teadmata.
Kirjeldus	Sihtgrupi esindaja on kultuuri- või ajaloo huviline , kes on kogunud mitmeid esemeid lähiajaloo ja kaugemalt. Eelistab eelkõige kunsti kogumist ning omab mitut liiki väiksemaid ajaloolisi esemeid, peamiselt puidu, metalli, tekstiili või maali valdkonnas. Kogutud esemed on ostetud antiikpoodidest, pärandatud sugulaste poolt või ostetud oksjonitelt (eelkõige kunst).
Teenuste vajadus	Erakolleksionäärid soovivad: <ul style="list-style-type: none"> • hästi organiseeritud keskkonda (hea logistika ja ligipääsetavus), kus enda olemasolevat kogu/esemeid hoiustada; • saada hinnanguid ja soovitusi, kas ja mis mahus on vajalik eseme konserveerimine või restaureerimine; • konserveerimise- või restaureerimistöde teostamist vajadusel; • saada enda kogutud esemete kohta täiendavat teavet ning ekspertiisi; • lisaks huvitab kogujat, kui palju võiksid tema kogutud esemed maksta.
Teenusvajaduse rahuldamise viisid (täna)	Praeu hoiab erakoguja esemeid enda kodus, kontoris, galeriis, kuuris või väärtuslikemate esemete puhul rendib laoruume , teatud kogujad hoiustavad oma esemeid riiklikes või kohalike omavalitsuste või eramuuseumites . Mõned kogujad hoiustavad enda koduõuel vanatehnikat (näiteks vanad relvad ja põllutöömasinad). Kogujad on seni saanud nõu eelkõige antikvariaatidest või tuttavatelt ekspertidelt . Konserveerimis- ja restaureerimistöid tellitakse võimalusel sisse Kanutilt , kuid arvestades Kanuti vähest võimekust eraturule teenust pakkuda, siis on peamiseks konserveerimis- ja restaureerimistöde vajaduste rahuldajaks erateenusepakkujad .
Takistused vajalike teenuste tarbimisel	Erakogujate peamiseks probleemideks on: <ul style="list-style-type: none"> • esemete hoiustamiseks sobivate pindade puudumine, • riiklike teenusepakkujate ressursi vähesus eraturule teenust pakkuda, • erateenusepakkujate kõikum kvaliteet, • sobivate ekspertide leidmise võimekus ja ekspertide puudus, • kogudes olevate esemete arvepidamine ning jälgimine, • muuseumite vähene valmisolek ekspertiiside pakkumiseks.

ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ASUTUSED JA INSTITUTSIOONID)

TUNNUS	SELGITUS
Sihtgrupi suurus	Sihtgrupi täpne suurus teadmata.
Kirjeldus	<p>Sihtgrupi esindajaks on erinevad asutused ja institutsioonid, kelle omandis on kultuuriväärtuslikke esemeid. Tavapäraselt ei ole tegu organisatsioonidega, kes spetsiaalselt tegeleksid kultuuriväärtuslike esemete kogumisega, vaid esemed on jäänud nende omandusse ajaloolistel põhjustel. Samuti võivad kultuuriväärtuslikud esemed olla nende poolt igapäevaselt aktiivselt kasutuses.</p> <p>Sihtgruppi kuuluvad näiteks kohalikud omavalitsused, riigiasutused, ministeeriumid, välisesindused, kogudused jne.</p>
Teenuste vajadus	<p>Erakolleksionäärid soovivad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saada hinnanguid ja soovitusi, kas ja mis mahus on vajalik kultuuriväärtuslikke eseme konserveerimine või restaureerimine; • konserveerimise- või restaureerimistööde teostamist vajadusel; • eksponeerida ise ja kasutada enda omandis olevaid esemeid.
Teenusvajaduse rahuldamise viisid (täna)	<p>Praegu hoiavad institutsionaalsed erakolleksionäärid kultuuriväärtuslikke esemeid enda valduses, eksponeerides neid üldjuhul avalikult. Esemete hulk ei ole üldjuhul suur ja eraldi hoidlat ei vajata.</p> <p>Konserveerimis- ja restaureerimistööid tellitakse võimalusel sisse Kanutilt, kuid arvestades Kanuti vähest võimekust eraturule teenust pakkuda, siis on peamiseks konserveerimis- ja restaureerimistööde vajaduste rahuldajaks erateenusepakkujad.</p>
Takistused vajalike teenuste tarbimisel	<p>Institutsionaalsete erakogujate peamiseks probleemideks on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • riiklike teenusepakkujate ressursi vähesus eraturule teenust pakkuda, • erateenusepakkujate kõikuv kvaliteet, • sobivate ekspertide leidmise võimekus ja ekspertide puudus, • muuseumite vähene valmisolek ekspertiiside pakumiseks.

RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID

TUNNUS	SELGITUS
Sihtgrupi suurus	32 hallatavat sihtasutust ning organisatsiooni, koos 60 tegevuskohaga.³⁴
Kirjeldus	<p>Sihtgrupi esindajad on riigimuuseumid, riigi asutatud sihtasutuse muuseumid ja muud muuseumid, kes kasutavad halduslepingu alusel riigi muuseumikogu, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kultuuriministeeriumi valitsemisalas - Eesti Arhitektuurimuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum, Palamuse O. Lutsu Kihelkonnakoolimuuseum, Tartu Kunstimuuseum, Võru Instituudi muuseumiosakond, Viljandi Muuseum; • Kaitseministeeriumi valitsemisalas - Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum; • Keskkonnaministeeriumi valitsemisalas - Eesti Loodusmuuseum; • Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas - Eesti Maanteemuuseum; • Siseministeeriumi valitsemisalas - Eesti Tuletõrjemuuseum; • Riigi asutatud sihtasutuse muuseumid - SA A. H. Tammsaare Muuseum Vargamäel, SA Eesti Ajaloomuuseum, SA Eesti Kunstimuuseum, SA Eesti Tervishoiu Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, SA Narva

³⁴ Muuseumid omaniku liigi järgi. <http://andmebaas.stat.ee/index.aspx>

TUNNUS	SELGITUS
	<p>Muuseum, SA Virumaa Muuseumid, SA Hiiumaa Muuseumid, SA Pärnu Muuseum, SA Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum, SA Saaremaa Muuseum, SA Eesti Meremuuseum, SA Eesti Maaelumuuseumid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muud muuseumid, kesd kasutavad halduslepingu alusel riigi muuseumikogu - Rannarootsi Muuseum, SA Ajakeskus Wittenstein, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, SA Eesti Piimandusmuuseum, Harjumaa Muuseum.
Teenuste vajadus	<p>Muuseumite huvi on tarbida sisuliselt kõiki kultuuripärandi säilitamisega seotud teenuseid, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoiustada kultuuriväärtuslikke esemeid, • teostada kultuuriväärtuslike esemetega seotud konserveerimistöid (või vajadusel restaureerimistöid), • digiteerida kogudes olevad museaale, • konsultatsiooniteenused.
Teenusvajaduse rahuldamise viisid (täna)	<p>Täna katavad muuseumid enda vajadused kas ise või kasutades väliseid teenuseosutajaid.</p> <p>Suurematel muuseumitel on olemas vastavad hoidlad ning võimekus enda kogudes olevaid museaale hoiustada. Väiksemad muuseumid peavad leppima olemasolevate ruumidega, mille tingimused on tihti ebasobivad. Muuseumid peavad rentima laopindu väljaspool muuseumi, mis ei ole tihti sobilikud hoiustamiseks, lisaks on rendipinnad enamasti tasulised.</p> <p>Digiteerimisvõimekus on olemas paljudel muuseumitel, küll on kvaliteet ebaühtlane ja ei pruugi olla piisav massdigiteerimise teostamiseks. Seetõttu ostetakse vastavalt vajadusele ja võimalustele teenuseid ka välistelt teenusepakkujatelt Eestist või välismaalt.</p> <p>Ka konserveerimisvõimekus on olemas mitmetel muuseumitel, küll pigem vähesel määral ja piiratud materjalide osas. Suurem osa konserveerimisteenusest ostetakse sisse välistelt teenuseosutajatel.</p>
Takistused vajalike teenuste tarbimisel	<p>Riiklike muuseumite peamised takistused enda vajaduste rahuldamisel on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • enda tööjõu puudus, kes tagaksid museaalide säilimise, konserveerimise ja digiteerimise, • finantsressursside puudus teenuste sisseostmiseks väljastpoolt, • olemasoleva kompetentskeskuse (Kanut) piiratud maht, • hoiustamiseks sobivate ruumide puudus.

TEADUSASUTUSED (ÜLIKOOLID)

TUNNUS	SELGITUS
Sihtgrupi suurus	Vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemile ³⁵ tegutseb Eestis 7 ülikooli ja 11 rakenduskõrgkooli.
Kirjeldus	Sihtgruppi kuuluvad sisuliselt kõik Eesti ülikoolid, kelles töötavad teadlased võiksid olla huvitatud muuseumikogude uurimisest või kellel võib olla kultuuriväärtuslikke esemeid. Lisaks koolitavad ülikoolid valdkonnas olulisi spetsialiste ja pakuvad pärandihoidjatele täiendamisvõimalusi. Olulisemateks sihtgrupi esindajateks võib pidada Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Kõrgemat Kunstikool Pallas.
Teenuste vajadus	<p>Ülikoolide huvi on tagada enda käsutuses oleva kultuuripärandi säilimine, sh</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoiustada kultuuriväärtuslikke esemeid,

³⁵ <http://www.ehis.ee/>

TUNNUS	SELGITUS
	<ul style="list-style-type: none"> teostada kultuuriväärtuslike esemetega seotud konserveerimis või restaureerimistöid, toetada konservaatoreid ning restauraatorite oskuste ja pädevuste arendamist, saada konsultatsiooniteenuseid. <p>Lisaks on ülikoolides tegutsevate teadlaste ja uurijate huvi pääseda ligi muuseumite kogudele uurimise eesmärgil.</p>
Teenusvajaduse rahuldamise viisid (täna)	<p>Suurematel ülikoolidel on olemas vastavad hoidlad ning võimekus enda kogudes olevaid kultuuriväärtuslikke esemeid ja arheoloogilisi leide hoiustada (Tartu Ülikooli arheoloogiaosakond, Tallinna Ülikooli teaduskogu). Tallinna Ülikoolil ja Tartu Ülikoolil on olemas arheoloogia- ja luukogude ruumid. Mõlemal ülikoolil on olemas röntgenpildistamise võimekus ja pildistamise ruumid, Tartu Ülikoolil on lisaks olemas 3D pildistamise võimekus.</p> <p>Samuti on ülikoolidel osaliselt olemas võimekus teha conserveerimis- ja restaureerimistöid. Peamiselt on võimekus orgaanika ja metalli conserveerimiseks. Enda võimekuse puudumisel ostetakse teenust sisse välistelt teenuseosutajatelt, sh Kanutilt.</p> <p>Juhul, kui ülikoolide uurijad soovivad uurida muuseumite kogudes olevaid museaale, siis on neil võimalik kasutada MuSiSis olevat infot või võtta ühendust vastava muuseumi(te) töötajatega vajaliku info saamiseks või ka museaaliga füüsiliselt tutvumiseks. Teadustöö tegemiseks tehakse koostööd ka muuseumites töötavate teaduritega.</p>
Takistused vajalike teenuste tarbimisel	<p>Teadusasutuste (ülikoolide) peamised takistused teenuste tarbimisel on:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kanuti teenused (konserveerimine, digiteerimine) on ülikoolidele vähe kättesaadavad, kultuuriväärtuslike esemete hoiustamisega seotud ruumid ei ole alati rahuldavas olukorras, kõik muuseumite kogud ei ole digitaalselt kättesaadavad, õppetöös puudu olev ekspertis ja ressursid erinevate materjalide conserveerimisesel ning restaureerimisel.

KÕIK MUUD MUUSEUMID (MITTERIIKLIKUD MUUSEUMID)

TUNNUS	SELGITUS
Sihtgrupi suurus	Eestis tegutses 2020. aastal kokku 143 muuseumit ³⁶ , mis ei olnud riiklikud muuseumid.
Kirjeldus	<p>Eestis tegutsevad kõik muud muuseumid võib lähtuvalt omanikust jagada alljärgnevalt:</p> <ul style="list-style-type: none"> avalik-õiguslik juriidilisele isikutele kuuluvad muuseumid (9 muuseumit), kohalikele omavalitsustele kuuluvad muuseumid (62 muuseumit), Eesti eraõiguslikele isikutele kuuluvad muuseumid (68 muuseumit), välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvad muuseumid (4 muuseumit). <p>Viimase 10 aasta jooksul on Eestis tegutsevate muude muuseumite (mitteriiklikud muuseumid) arv püsinud suhteliselt stabiilsena. Kõige enam on muutunud Eesti eraõiguslikele isikutele kuuluvate muuseumite hulk, vähenedes 10 muuseumi võrra. Seda eelkõige selle tõttu, et muuseumiks olemist on täpsemalt defineeritud ning osad neist on tunnustatud mittemuuseumiteks. Kõige enam tegutseb nii era- kui ka kohalike omavalitsuste muuseumite seas kohamuuseumid, millele järgnevad teemamuuseumid ning arheoloogia- ja ajaloomuuseumid. Avalik-õiguslike juriidiliste isikute muuseumite hulgas on kõige enam teemamuuseumid ja teadus- ja tehnikamuuseumid.</p>
Teenuste vajadus	Muuseumite vajadus on:

³⁶ Muuseumid omaniku liigi järgi. <http://andmebaas.stat.ee/index.aspx>

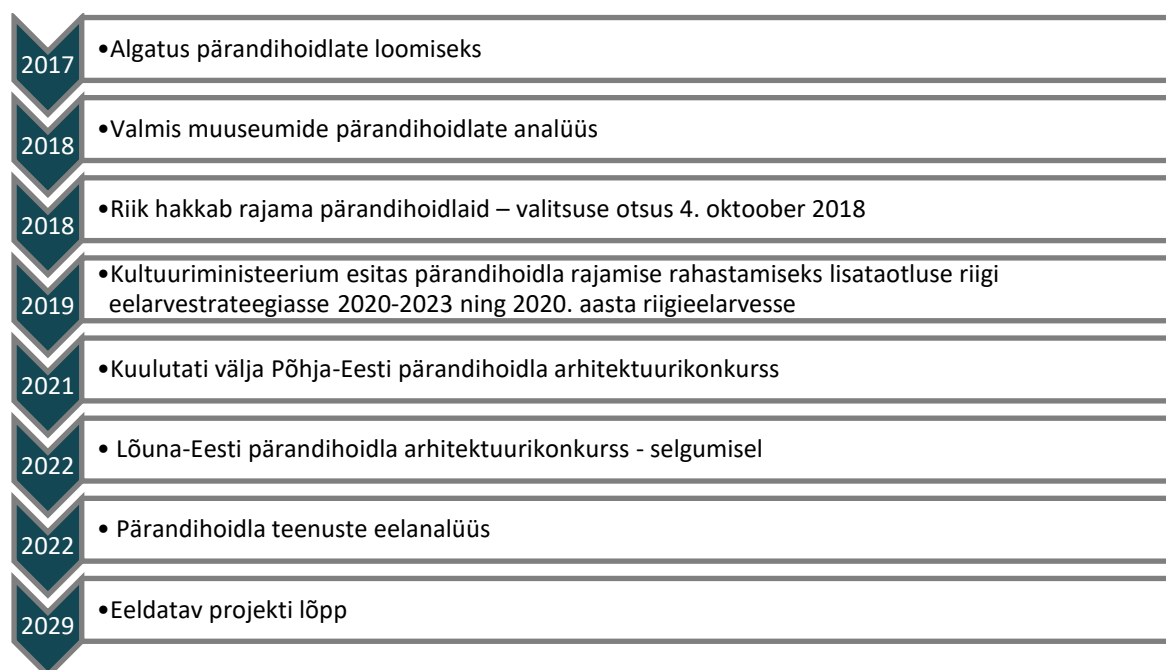
TUNNUS	SELGITUS
	<ul style="list-style-type: none"> • hoiustada kultuuriväärtuslikke esemeid, • teostada nendega seotud konserveerimis või restaureerimistöid, • võimalusel ka museaale hiljem digiteerida, • vajadusel saada nõu kogude ja nendes olevate üksikobjektide säilitamisega seotud teemade osas.
Teenusvajaduse rahuldamise viisid (täna)	<p>Enamikel eramuuseumidel spetsiaalselt hoidlateks ehitatud hoidlaruume pole. Kogusid hoitakse olemasolevates ruumides (näituste eksponeerimise ruumid, keldrid, abiruumid), või renditakse laopindu väljaspool muuseumi. Samas ei ole kogud alati ka nii suured, et eraldi hoiustamisruumid oleks ilmtingimata vajalikud, vaid suurem osa kogust ongi võimalik külastajatele eksponeerida.</p> <p>Konserveerimisvõimekus on olemas vähestel kohalikel ning eramuuseumidel. Vajaduse ilmnemisel kasutatakse teiste muuseumite teenuseid või ostetakse teenus sisse erapakujalt.</p> <p>Digiteerimisvõimekus on olemas enamatel muuseumidel, kuid küsitav on ise teostatud digiteerimistöde kvaliteet.</p> <p>Juhul, kui muuseumipidajad vajavad nõu kogude ja nendes olevate üksikobjektide säilitamisega seondult, siis pööratakse tuttavate teiste muuseumite töötajate, erinevate erateenuseosutajate või Kanuti poole.</p>
Takistused vajalike teenuste tarbimisel	<p>Kõigi muude muuseumite peamised takistused teenuste tarbimisel on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekspertiisi ja tööjõu puudus, • muuseumi väiksusest, ressursist tulenev vähene conserveerimise ja restaureerimise võimekus, • ebasobivad hoidlaruumid ja hoiustamise keskkond, museaalid on laiali mitmes asukohas, • täiendava ekspertiisi ja vajaliku tehnika puudumine seotud teenustes (konserveerimine, digiteerimine).

5. PÄRANDIHOIDLA POOLT OSUTATAVAD TEENUSED

Muinsuskaitseamet koostöös Kultuuriministeeriumiga valmistab ette pärandihoidlate rajamist. Pärandihoidla rajamise peaesmärk on tagada riiklike muuseumikogude pikaajaline säilimine ja parem kättesaadavus huvilistele.³⁷ Tulevane pärandihoidla toimiks kompetentsikeskusena, kuhu on lisaks hoiustamisele koondunud konserveerimis- ja digiteerimisvõimekus.

Pärandihoidlad valmivad eeldatavasti 2029. aastal. Hoidlate rajamise tempo sõltub riigieelarve läbirääkimistest ning eelarve võimalustest. Tööd hõlmavad krundivalikut ja detailplaneeringut, materjalipõhise hoiustamise ruumiplaanide koostamist, kolimiskava kokkupanekut. Töid toetavad tehtud analüüsid ja uuringud. Järgnevalt on välja toodud pärandihoidla rajamise tähtsamad sündmused ajajoonel.

JOONIS 6. AJAJOON, TÄHTSAMAD SÜNDMUSED PÄRANDIHOIDLA RAJAMISEL.

Allika: CIVITTA Eesti AS koostatud

Pärandihoidlasse on kavandatud koondada 15 Põhja-Eesti ja 6 Lõuna-Eesti muuseumi kogud, samuti liitub kompleksiga Eesti Hoiuraamatukogu (Hoiuraamatukogu saab Pärandihoidlas oma hoidla ruumid, aga organisatsioonilist liitumist ei toimu). Lisaks on mitteriiklikel muuseumitel ja erakolleksionäridel võimalik pärandihoidlast tellida neile vajalikke teenuseid. Hetkeseisuga on pärandihoidlatesse planeeritud järgmised muuseumid:

- **Põhja-Eesti hoidla:** SA Eesti Ajaloomuuseum, Eesti Arhitektuurimuuseum, SA Eesti Kunstimuuseum, SA Eesti Meremuuseum, Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum, SA Eesti Tervishoiu Muuseum, SA Eesti Vabaõhumuuseum, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid, SA Ajakeskus Wittenstein, SA Juuru ja Hageri Kihelkonna Muuseumid, SA Pärnu Muuseum, SA Rannarootsi Muuseum, SA Virumaa Muuseumid, Eesti Tuletõrjemuuseum, Eesti Sõjamuuseum - kindral Laidoneri muuseum.

³⁷ <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/muuseumide-uhishoidlad>

- **Lõuna-Eesti hoidla:** SA Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum, Tartu Kunstimuuseum, Viljandi Muuseum, Võru Instituut/Vana-Võromaa muuseumid, SA Narva Muuseum, SA Eesti Piimandusmuuseum.³⁸

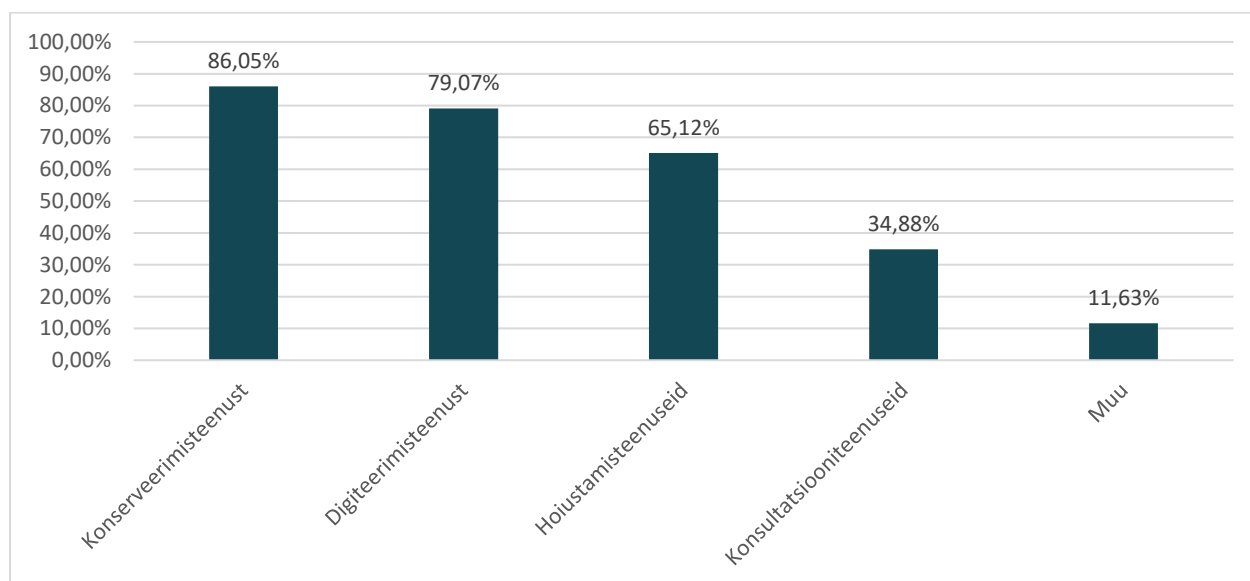
Lisaks eelpool toodud muuseumitele, on vastavalt võimalusele ja osapoolte soovile võimalik pärandihoidlasse kaasata mitmeid era-, avalik õiguslikke ning kohalike omavalitsuste muuseume. Samuti riigimuuseume, kes ei ole seni avaldanud soovi pärandihoidla teenuste kasutamiseks.

VAJADUS PÄRANDIHOIDLA TEENUSTE JÄRELE

Hetkeseisuga on muuseumitel täiendav vajadus hoidlapinna ning teenuste järele, lisaks on potentsiaalne huvi pärandihoidla teenuseid kasutada mitmetel eratarbijatel. Varasemates analüüsid on välja toodud, et pärandihoidla ei saa olla lihtsalt laoteenust pakkuv asutus, vaid peab olema museaalide säilitamiseks vajalike teenuste kompetentsikeskus. Muuseumite eesmärkide täitmiseks peab valitud lahenduse puhul olema tagatud avalikkuse juurdepääs säilitatavale kultuuripärandile: seda nii füüsiliselt kui ka digitaalselt.³⁹ Peale vajaliku hoidlapinna, pakub pärandihoidla seotud teenuseid, mistõttu peavad hoidla juures asuma konserveerimisruumid, tänapäevased digilaborid, tööruumid kogude kasutajatele ja muu vajalik uurijatele.

Seda näitab ka muuseumite seas läbi viidud küsitlus (vaata Joonis 7), mille kohaselt on vastanud muuseumitest kõige enam huvitatud konserveerimisteenusest (86%), digiteerimisteenusest (70%), seejärel hoiustamisteenusest (65%) ning ekspertnõu pakkuvatest konsultatsiooniteenustest (35%). Oluline on pärandihoidla rajamisel arvestada eelkõige muuseumite vajaduste ja seniste võimekustega.

JOONIS 7. „MILLISEID ALLJÄRGNEVATEST TEENUSTEST OLEKSITE PÄRANDIHOIDLAS HUVITATUD TARBIMA?“ (N=43)

Allikas: CIVITTA Eesti AS, Muuseumite küsitluse tulemused

Alljärgnevalt on kirjeldatud pärandihoidla nelja põhiteenust (konserveerimis-, digiteerimis- ja hoiustamisteenus ning konsultatsiooniteenus) lähemalt, sh nende sisu, osapoolte rolle ning teenuse osutamisse kaasatavaid koostööpartnereid. Teenuste kirjeldused lähtuvad olukorrast, kus pärandihoidla teenused on käivitunud ning ei sisalda endas pärandihoidlasse kolimise protsessi kirjeldust.

³⁸ KPMG analüüs

³⁹ KPMG analüüs

5.1. HOIUSTAMISTEENUS

TEENUSE SISU

Hoiustamisteenus on pärandihoidla põhiteenus. Pärandihoidla poolt pakutav **hoiustamisteenus sisaldab**:

- hoiustatavate objektide transportimist pärandihoidlasse;
- nende puhastamist ja pakendamist enne hoidlasse paigutamist;
- objektide hoidlatesse paigutamist, sh vastavalt kokkulepitud süsteemile nende üle arve pidamist, ning hoidlates sobivate keskkonnatingimuste tagamist;
- vajadusel hoiustatavate objektide hoidlast välja võtmist ja pärandihoidlast välja transportimist, sh uurijate teenindamiseks, digiteerimiseks, konserveerimiseks, näitusel kasutamiseks jne.

Kokkuleppel kliendiga võib transporti hoidlasse või hoidlast välja korraldada ka klient ise.

Hoiustatavad objektid paigutatakse pärandihoidlasse **materjalipõhiselt**, mitte muuseumi/kliendi põhiselt. Materjalipõhine jaotus võimaldab luua kultuuriväärtuslike esemete hoiustamiseks oluliselt paremad tingimused. Samuti tulevad sellise jaotuse puhul hästi välja nii topelt kui ka puuduvad objektid erinevatest muuseumitest.⁴⁰ Hoiustamiseks on planeeritud:

- Põhja-Eestisse (Harjumaale Rae valda) 17 960 m² hoidlapinda, kuhu paigutatakse minimaalselt 15 muuseumi kogud;
- Lõuna-Eestisse (Tartusse Raadile) 6 030 m² hoidlapinda, kuhu paigutatakse minimaalselt 6 muuseumi kogud.⁴¹

TABEL 10. LOODAVA PÕHJA- JA LÕUNA EESTI PÄRANDIHOIDLA PLANEERITAVAD HOIUSTAMISTEENUSEGA SEOTUD VÕIMEKUSED

	PÕHJA-EESTI HOIDLA	LÕUNA-EESTI HOIDLA
Tehnika ja ruum	<ul style="list-style-type: none"> • Põhja-Eesti piirkonda jääb suurem arv muuseume seega suurem hoidlahoone rajatakse Põhja-Eestisse. • Vajalikud on laadimise ja pakendamise alad ning isolaatorid. • Luuakse ka eraldi ruumid hoiuraamatukogule. • Vajalikud eraldi ruumid uurijate teenindamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõuna-Eesti piirkonda jäävad väiksema muuseumite ja museaalide arvu tõttu väiksemad hoidlaruumid (hoidla ja avahoidla). • Vajalikud on laadimise ja pakendamise alad ning isolaatorid. • Vajalikud eraldi ruumid uurijate teenindamiseks.
Personal⁴²	<ul style="list-style-type: none"> • Olemasolev personal, keda kasutada puudub ehk kogu personal tuleks eraldi palgata, sh <ul style="list-style-type: none"> – 7 säilitaja ametikohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Olemasolev personal, keda kasutada puudub ehk kogu personal tuleks eraldi palgata, sh <ul style="list-style-type: none"> – 3 säilitaja ametikohta.
Hoiustatavad materjalid / asjad	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiustamise puhul materjalide piirang puudub. • Hoiustamist pakutakse materjalide põhiselt. • Hoiustamismaht on piiratud suuremõõtmeliste objektide osas. 	
Sisseostetavate teenuste vajadus	<ul style="list-style-type: none"> • Transporditeenus – kuna objektide transportimise vajadus (eelkõige maht) hoidlatesse, klientide juurde, teenuseosutajate juurde, hoidlate vahel jne. on esilagu ebaselge, siis korraldatakse transport pärandihoidla loomisel esialgu välist teenusepakkujat kasutades. 	

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

⁴⁰ Põhja-Eesti pärandihoidla arhitektuurikonkurss

⁴¹ KPMG

⁴² Arvestatud üks säilitaja ametikoht 150 000-200 000 museaali kohta.

SIHTRÜHMAD

Alljärgnevas tabelis on toodud **pärandihoidla hoiustamisteenuse peamised sihtrühmad**. Kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada riigi hallatavaid muuseumeid, kelle huvi pärandihoidla teenuste vastu on kõrge. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik teenust osutada ka erakolleksionääridele ja kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuuseumitele.

TABEL 11. HOIUSTAMISTEENUSE SIHTRÜHMAD

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	KÕRGE , peamine pärandihoidla hoiustamisteenuse tarbija.
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ERAISIKUD)	KESKMINE , valmis teenust tarbima, kui kogu on suur, kuid eeldab üldjuhul paindlikumaid hoiustamistingimusi, kui pärandihoidla saab pakkuda (soov enda kogu kiiresti ja operatiivselt kasutada).
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ASUTUSED, INSTITUTSIOONID)	MADAL , pigem huvitatud enda omandis olevate kultuuriväärtuslike esemete eksponeerimisest või kasutamisest.
TEADUSASUTUSED (ÜLIKOOLID),	MADAL , pigem huvitatud enda omandis olevate kultuuriväärtuslike esemete eksponeerimisest või kasutamisest või omavad vajalikku hoidlaruume ise
KÕIK MUUD MUUSEUMID (KOHALIKE OMAVALITSUSTE MUUSEUMID JA ERAMUUSEUMID).	KESKMINE , valmis teenust tarbima, kuid maksevalmidus võib olla madal; samuti on võrreldes riiklike muuseumitega üldjuhul kogud väiksemad ja seetõttu vajadus madalam.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

OSAPOOLTE ROLL HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL

Hoiustamisteenuse pakkumisel on **pärandihoidla ülesandeks tagada enda klientidele kvaliteetsed hoiustamistingimused ning korraldada hoiustamisteenusega seotud tugitegevused** (nt transport pärandihoidlasse või pärandihoidlast, hoiustatavate objektide paiknemise üle arvepidamine, hoiustatavate objektide olukorra jälgimine jne). Üldjuhul toimub hoiustatavate objektide väljavõtmine hoidlast üksnes kliendi nõusolekul, v.a säilitamistoimingute vajaduse korral või riiklike muuseumite kogude puhul uurija soovil. Kõik hoiustatavate objektide liikumised hoidlast välja fikseeritakse kokkulepitud kujul ja edastatakse kliendile, sh lepitakse kokku kliendiga, millise kanali vahendusel ja millise sagedusega infot soovitakse. Pärandihoidla peab tagama kliendile hoiustatavate objektide kasutamise võimaluse vastavalt soovidele ja vajadusele, kuid üldjuhul tehakse seda liigutades objektid hoidlaruumidest välja. **Kliendi sisenemine hoidlaruumidesse peaks toimuma pigem erandjuhul**, näiteks suuremõtmeliste objektide vaatlemise vajadusel või paljude objektide korraka vaatlemise vajadusel (nt näituste ettevalmistamisel). **Vastavad erandjuhud defineeritakse täpsemalt pärandihoidla teenusprotsesside kujundamisel**. Vähendamaks vajadust asjade hoidlast välja liigutamiseks peaksid asjad enne hoidlasse paigutamist oleme digiteeritud (vt ptk 0).

Pärandihoidla hoiustamisteenuse **klientide rolliks on toetada pärandihoidla säilitajaid hoiustamise seisukohast olulise infoga**, sh objektide saabumine hoidlasse, hoiustatavate objektide hoidlast väljaliikumise vajadus, uurijate teenindamisvajadus, võimalikud kahjustused jne. Samuti on muuseumite rolliks enne museaalide hoidlasse saatmist teostada nende sisestamine ja esmane kirjeldamine MUISis. **Muuseumikogude kujundamise roll jääb endiselt muuseumitele** ehk otsused, millised museaalid peaksid kuuluma muuseumi kogusse, teevad muuseumid. **Samas ei saa riiklikud muuseumid, kes kasutavad pärandihoidla hoiustamisteenust, otsustada alati ise kogusse võetud museaalide hoiustamise asukoha osas**. Üldjuhul peaksid kõik museaalid, mis ei ole eksponeeritud näitustel, olema hoiustatud pärandihoidlas, välja arvatud juhul, kui muuseumil on endal kaasaegsed hoidlaruumid. Täpsemad põhimõtted lepitakse kokku iga muuseumiga enne kogude pärandihoidlasse kolimist.

TABEL 12. OSAPOOLTE ROLLID PÄRANDIHOIDLAS

ASUTUS	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
PÄRANDIHOIDLA	<ul style="list-style-type: none"> - Selgitada välja klientide hoiustamisvajadus. - Hoiustatavate objektide transportimine (sh selle kokkuleppimine kliendiga). - Hoiustatavate objektide puhastamine ja pakendamine enne hoidlasse paigutamist. - Objektide hoiustamine. - Hoiustatavate objektide asukoha üle arvepidamine. - Klientidele teabe jagamine kultuuriväärtuslike esemete omaduste ning säilitamistingimuste vajaduste osas. - Hoiustatavate objektide väljastamine hoidlast, sh näitusteks, uurijatele, konserveerimiseks, digiteerimiseks jm põhjustel.
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Kogumispõhimõtete väljatöötamine ning kogude täiendamine. - Kogude täiendamisel pärandihoidla teavitamine (sh museaalide transpordi korraldamises kokkuleppimine pärandihoidlaga). - Museaali kasutamise vajadusest teavitamine (sh transpordivajaduse kokkuleppimine pärandihoidlaga).
TEADUSASUTUSED / TEADLASED	<ul style="list-style-type: none"> - Museaaliga tutvumise soovist muuseumi ja/või pärandihoidla teavitamine. - Uurimisprojektide tarvis vajadusel museaalidega tutvumine pärandihoidlas.
ERAKOGUJAD (eelkõige isikud) ja KÕIK MUUD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Hoiustamissoovist pärandihoidla teavitamine ja sobilike kokkulepete sõlmimine. - Kogude transportimine pärandihoidlasse või selle kokkuleppimine pärandihoidlaga. - Hoiustatava objekti kasutamise vajadusest teavitamine (sh transpordivajaduse kokkuleppimine pärandihoidlaga).

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

OLULISEMAD KOOSTÖÖPARTNERID⁴³

Peamiselt teeb pärandihoidla koostööd hoiustamisteenuse pakkumisel enda klientidega. Kvaliteetne hoiustamisteenus eeldab võimalusel kliendi vajadustega kohanemist, kuid ka kliendi nõustamist hoiustamisteenusega seotud spetsiifika osas. Samuti tasub kaaluda **koostööd Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli arheoloogia teaduskogudega**, kes tegelevad arheoloogiaga seotud esemete hoiustamisega ning omavad vastavat ekspertiisi. Täiendav toetus ning koostöö võiks toimuda pärandihoidlate ning **Rahvusarhiivi ja Rahvusraamatukogu** vahel, kes omavad paberi, dokumentatsiooni ning pildi hoiustamise ekspertiisi. Samuti peaks pärandihoidla tegema koostööd muuseumitega, kellel on endal kvaliteetsed hoidlad ning kasutama ära nende ekspertteadmisi.

⁴³ Tegemist on esialgse võimalike partnerite kaardistusega. Enne pärandihoidla rajamist tuleks sõlmida täpsemad koostöökokkulepped olulisemate koostööpartneritega.

TABEL 13. OLULISEMAD HOIUSTAMISTÖÖDEGA SEOTUD KOOOSTÖOPARTNERID PÄRANDIHOIDLAS

KOOSTÖOPARTNER	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
TALLINNA ÜLIKOOLI JA TARTU ÜLIKOOLI ARHEOLOOGIA TEADUSKOGU ⁴⁴	Arheoloogiliste esemete hoiustamisega seotud ekspertiisi pakkumine.
RAHVUSARHIIV	Paberi, dokumentatsiooni, pildi, foto ja video hoiustamisega seotud ekspertiisi pakkumine.
RAHVUSRAAMATUKOGU	Paberi, dokumentatsiooni ning pildi hoiustamisega seotud ekspertiisi pakkumine.
HOIURAAMATUKOGU	Hoiuraamatukogu ruumide haldamine koostöös pärandihoidlaga.
MUUSUEMID, KELLEL ON OLEMAS ENDAL KVALITEETSED HOIDLARUUMID (nt ERM, KUMU, EAM)	Hoiustamisega seotud ekspertiisi pakkumine.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

TEENUSE OSUTAMISEKS VAJALIKUD RESSURSID

Hoiustamisteenuse osutamiseks on vajalik luua mõlemasse hoidlasse säilitajate ametikohad. Säilitajate ülesandeks on teostada nii objektide hoidlasse paigutamise seotud eeltööd kui ka vajadusel liigutada objektid hoidlast välja, sh leppida kokku nende logistikaga seotud toimingud.

TABEL 14. HOUSTAMISTEENUSE AMETIKOHAD PÕHJA- JA LÕUNA EESTI PÄRANDIHOIDLAS

HOIUSTAMISOSAKOND	AMETIKOHT	TÖÖTAJATE ARV
	Säilitaja	10 (7 Põhja-Eesti hoidlas ja 3 Lõuna-Eesti hoidlas)
	Osakonnajuhataja	1 ⁴⁵ (eeldusel, et Põhja-Eesti ja Lõuna-Eesti pärandihoidla toimivad ühe juriidilise kehana)

Allikas: CIVITTA Eesti AS arvutused

PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL SAADAV KASU

Peatükis 3.1 oli välja toodud tänased hoiustamisteenusega seotud peamised kitsaskohad. Pärandihoidla loomine aitaks neist mitmeid lahendada, kuid samas ei suuda pärandihoidla loomisega lahendada kõiki tänaseid valdkondlikke probleeme.

TABEL 15. PÄRANDIHOIDLAS HOUSTAMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Väheneb museaalide hoiustamise killustatus erinevate hoiustamispindade vahel, mis võimaldab 	ÜHEKORSEDE KOLIMISEGA SEOTUD RISIKID

⁴⁴ Tartu Ülikoolis on arheoloogiliste esemete hoiustamiseks olemas neli hoidlaruumi, mis asuvad Tartu Ülikooli vanas keemiahoones, mis on renoveeritud 10 aastat tagasi. Hoidla suurus on 80 ruutmeetrit, hoidlasse on arvestatud kuni 40 aastat juurdekasvuruumi. Tallinna Ülikoolis on arheoloogiliste esemete hoiustamiseks 2 ruumi, 1980. aastal renoveeritud hoidla ja 2020. loodud luukollektsiooni hoidla, lisaks on olemas röntgenpildistamise ruum. Arheoloogilise materjali hoiupinda kokku on Tallinna Ülikoolil hetke seisuga ca 600 ruutmeetrit.

⁴⁵ Osakonnajuhataja vajalikkus sõltub pärandihoidla struktuurist ning organisatoorsest ülesehitusest (kaks eraldi organisatsiooni, üks eraldi organisatsioon jne), mis on vajalik täpsemalt välja selgitada järgnevate analüüside käigus.

PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA HOIUSTAMISTEENUSE PAKKUMISEL
<p>saada paremat ülevaadet tervikkogust ja lihtsustab museaalidega seotud toimingute tegemist.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ühine passiivkliimaga hoidla on energiasäästlikum kui palju üksikuid hoidlaid. • Paraneb ülevaade muuseumite kogude üleselt, sest erinevate muuseumite kogud paiknevad ühel pinnal, sh sarnased museaalid paiknevad füüsiliselt lähedastikku. • Väheneb ebakindlus hoiustamiseks vajalike ruumide olemasolu osas ning sellega seondunult ootamatute kolimiste vajadus. • Eeldused museaalide pikaajaliseks säilimiseks paranevad (tagatakse vajalik tehnika ja piisavalt ruumi). • Tagatud on vajalikud ruumid museaalidega töötamiseks (pakendamine, puhastamine jne). • Hoiustamispinna puudus ei takista muuseumite kogude juurdekasvu, sh eritingimusi vajavate materjalide kogudesse võtmist. • Loodud on eeldused säilitusvaldkonna töötajate kompetentsi ühtlustamiseks ja parendamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna terviklik ülevaade muuseumite kogude hetkeolukorrast puudub ja samas on mitmed kogud kehvast olukorras, siis võib olla raskendatud nende liigitamine ühele pinnale pärandihoidla rajamisel. <p>TEENUSE KVALITEETSE PAKKUMISEGA SEOTUD RISKID</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuna puudub eraldi väljaõpe säilitajate osas, siis ei pruugi olla võimalik leida kohe sobilikke säilitajaid pärandihoidla loomisel. • Kuigi paraneb ülevaade muuseumite kogudest muuseumite üleselt, siis võib vähendada ülevaade enda kogust konkreetse muuseumi jaoks. • Juhul kui kogud ei ole hoidlasse liikumise ajaks digiteeritud ja kirjeldatud, siis muutub muuseumite jaoks (tulenevalt logistilisest kaugusest) keerulisemaks enda kogudega töötamine. • Pärandihoidla lahendab muuseumite jaoks ära eelkõige põhikogude hoiustamisega seotud probleemid, kuid mitte abikogude hoiustamise. • Juhul kui pärandihoidla kolimise ajaks ei ole lahendatud muuseumite ja teiste riiklike asutuste kogumispõhimõtete vahelised kattuvused, siis on oht, et pärandihoidla rajamisel suureneb veelgi kogude omavaheline dubleerimine, sest muuseumitel kaovad füüsilised takistused kogude laiendamiseks.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

5.2. KONSERVEERIMISTEENUS

TEENUSE SISU

Pärandihoidla poolt pakutav konserveerimisteenus sisaldab:

- konserveeritavate objektide transportimist pärandihoidlasse (vajadusel, kui objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga);
- konserveeritavate objektide seisundi ülevaatamist ja olukorra fikseerimist;
- täiendavaid uuringuid (vajadusel, kokkuleppel kliendiga);
- konserveerimistööde teostamist (sh tööetappide dokumenteerimine ja digiteerimine);
- konserveeritud objektide pakendamist (kas transpordiks või hoidlasse paigutamiseks)
- transporti tagasi kliendi asukohta (vajadusel, kui konserveeritud objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga).

Kokkuleppel kliendiga võib transporti pärandihoidlasse või pärandihoidlast korraldada klient ise.

Konserveerimisteenuse eesmärgiks on katta pärandihoidla klientide (muuseumite ja eratarbijate) konserveerimisvajadus. Konserveerimisteenuse planeerimisel pärandihoidlasse tuleks katta minimaalselt tänane võimekus (Kanut ning lisaks juhul, kui muuseumites vähendatakse konservatorite arvu, ka see osa). Samas on oluline märkida, et konserveerimistööde tegelik vajadus ületab kordades tänast võimekust, mille tõttu tasuks rahaliste vahendite olemasolul planeerida ka konserveerimisteenuse mahu suurendamist. Eelkõige tuleks täiendavalt pärandihoidlas arendada praeguseid kompetentse, mille võimekus on üle-eestiliselt vähene või teenuseosutajate poolt puudulik.

Kuna kvaliteetne konserveerimisteenus nõuab nii kompetentset tööjõudu kui ka head tehnikat, siis on mõistlik keerukamate konserveerimisteenuste teostamine koondada ühte keskusesse. Samas peaks kindlasti olema mõlemas hoidlas kaetud ennetava konserveerimise teenused. Seetõttu erinevad Põhja- ja Lõuna-Eesti hoidlad lisaks asukohale ka mõnevõrra pakutava konserveerimisteenuse mahu, kompetentside ning ressursside poolest (vt Tabel 16):

- **Põhja-Eesti pärandihoidlas** oleks tulevikus olemas **võimekas konserveerimislabor ning ennetava konserveerimise teenus**;
- **Lõuna-Eesti hoidlasse** jääb väiksema muuseumite ja museaalide arvu tõttu **ennetava konserveerimise teenus**.

Seetõttu pakuks Põhja-Eesti pärandihoidla laiemalt konserveerimisteenust keerukamate tööde puhul tervele Eestile.

TABEL 16. LOODAVA PÕHJA- JA LÕUNA EESTI PÄRANDIHOIDLA PLANEERITAVAD KONSERVEERIMISTEENUSEGA SEOTUD VÕIMEKUSED

	PÕHJA-EESTI HOIDLA	LÕUNA-EESTI HOIDLA
Tehnika ja ruum	<ul style="list-style-type: none"> • Põhja-Eesti piirkonda jääb suurem arv muuseume ning seega on logistiliselt mõistlikum võimekas konserveerimis- ja digiteerimiskeskus rajada Põhja-Eestisse. • Võimeka konserveerimislabori loomine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõuna-Eesti piirkonda jäävad väiksema muuseumite ja museaalide arvu tõttu ainult hoidla ja ennetava konserveerimise ruumid. • Kohapeale tuleks luua ennetavata konserveerimise/säilitamise teenus, mis ei eelda laboritehnika olemasolu. • Tasuks kaaluda koostöövõimalusi ERMiga (sh tehnika ja ruumide ristikasutamine).
Personal	<ul style="list-style-type: none"> • Võimalik kasutada olemasolevat Kanutiga seotud personali (16 ametikohta). • Lisaks Kanuti olemasolevale personalile oleks vaja luua täiendavalt 12 konservaatori ametikohta (võimekuse suurendamiseks ja muuseumite võimekuse vähendamise kompenseerimiseks). • Lisaks konservaatoritele tuleks luua ka 1 keemik-metoodiku ametikoht. • Ennetava konserveerimisega seotud töid teostavad ka säilitajad (vaata ptk. 5.1). 	
Materjalid	<ul style="list-style-type: none"> • Kõigi materjalide konserveerimisvõimekus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võimekus teostada enamlevinud materjalide (tekstiil-, puit-, metall-, paber-, nahk- ja plastikmaterjalid) ennetava konserveerimise töid.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

SIHTRÜHMAD

Alljärgnevas tabelis on toodud **pärandihoidla konserveerimisteenuse peamised sihtrühmad**. Kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada riigi hallatavaid muuseumeid, kelle huvi pärandihoidla teenuste vastu on kõrge. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik teenust osutada ka erakollektsionääridele (nii eraisikud kui ka asutused ja institutsioonid) ja kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuseumitele.

TABEL 17. KONSERVEERIMISTEENUSE SIHTRÜHMAD

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	KÕRGE , peamine pärandihoidla konserveerimisteenuse tarbija.
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ERAISIKUD)	KESKMINE , valmis teenust tarbima kui kvaliteet ja teenuse maksumus on sobivam kui teistel teenusepakkujatel.

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ASUTUSED, INSTITUTSIOONID)	KESKMINE , huvitatud kultuuriväärtuslike esemete konserveerimisest kui kvaliteet ja teenuse maksumus on sobivam kui teistel teenusepakkujatel.
TEADUSASUTUSED (ÜLIKOOLID),	MADAL , pigem huvitatud enda omandis olevate kultuuriväärtuslike esemete konserveerimisest ise, lisaks konserveerimisele teostatakse paralleelselt esemetega ka uuringuid.
KÕIK MUUD MUUSEUMID (KOHALIKE OMAVALITSUSTE MUUSEUMID JA ERAMUUSEUMID).	KESKMINE , valmis teenust tarbima, kuid maksevalmidus võib olla madal; samuti on võrreldes riiklike muuseumitega üldjuhul kogud väiksemad ja seetõttu vajadus madalam.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

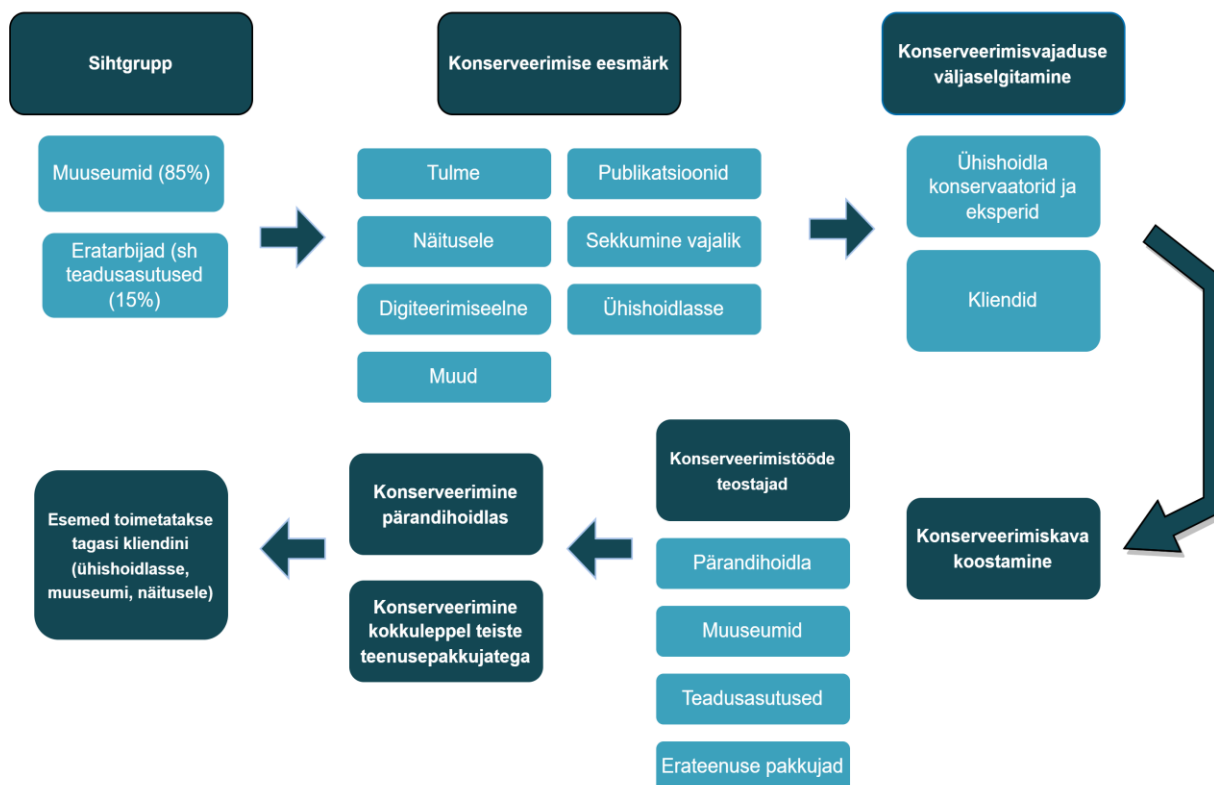
OSAPOOLTE ROLL KONSERVEERIMISTEENUSE PAKKUMISEL

Museaalide konserveerimisel on vajalik jätkuv koostöö riiklike muuseumitega. Sarnaselt praegusele olukorrale Kanutis peaks toimuma ühiste konserveerimisplaanide koostamine koostöös muuseumite ja pärandihoidla vahel, sh

- esitavad muuseumid enda konserveerimissoovid, mis on eelkõige seotud näituste toimumisega ja publikatsioonide koostamisega ning ka nende enda hoidlates olevate museaalide seisukorrast lähtuvalt;
- hindavad pärandihoidla spetsialistid museaalide üldist seisukorda hoidlates ning teevad ettepanekud lähtuvalt museaalide seisukorrast ehk teevad ettepaneku eelkõige nende museaalide konserveerimiseks, mille seisukord on halb/halvenev.

Kahe osapoole sisendist lähtuvalt pannakse koostöös kokku aastane konserveerimisplaan. Konserveerimispaani koostamise täpsed põhimõtted lepitakse kokku pärandihoidla ja pärandihoidlasse koonduvate muuseumite vahel. Tagamaks konserveerimisteenus kättesaadavuse ka eraturul, siis rahuldatakse eraisikute konserveerimisvajadust kuni 15% ulatuses kogu konserveerimismahust (mõõdetuna konservaatorete töötundides). Konserveerimisplaani koostades tuleb arvestada ka erakorraliste tööde vajadustega, mis on seotud eelkõige museaalide digiteerimiseks ettevalmistamisega ja tulmega (eelduslikult saavad suurema osa sellest vajadusest katta säilitajad). Joonis 8 kirjeldab konserveerimisteenus osutamise protsessi üldistatud kujul.

JOONIS 8. KONSERVEERIMISTEENUSE OSUTAMISE PROTSESS

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

Pärandihoidla conserveerimiskava peaksid kuuluma nii museaalid, mille conserveerimise teostab pärandihoidla, kui ka museaalid, mida conserveerivad pärandihoidla partnerid. Samuti peaksid conserveerimiskavva kuuluma museaalid, mis ei asu pärandihoidlas (asuvad näiteks muuseumite enda hoidlates), kuid mille conserveerimine teostatakse pärandihoidla või pärandihoidla partnerite toel.

Juhul, kui pärandihoidlas (või pärandihoidla partneritel) puudub võimekus või maht museaalide conserveerimiseks, siis pakub pärandihoidla kliendile alternatiivina valiku enda võrgustikku kuuluvatest pädevustunnistusega konservatoritest (eraisikud, muuseumid, erettevõtted jne), kes osutaksid kvaliteetset conserveerimise teenust. Vastavat võrgustikku teenusepakkujatest haldaks Põhja-Eesti pärandihoidla. Conserveerimistööd, mis mahuvad pärandihoidla plaani, teostab pärandihoidla riiklikele muuseumitele tasuta. Tööde osas, mis pärandihoidla plaani ei mahu, lepib töö teostamise kokku ning tasub selle eest teenust telliv muuseum. Juhul, kui conserveerimisele saadetav museaal asub pärandihoidlas, siis toetab pärandihoidla museaali transpordiga.

Teadusasutused saavad kasutada pärandihoidlas conserveerimisega seotud võimekust uurimis- ja teadustöö tegemisel. Samuti on pärandihoidla teadusasutuste õppuritele praktikabaasiks. **Teaduseasutused ja muud avalikud asutused** saavad pärandihoidla teenusepakkujate võrgustikku panustada ka enda võimekusega. Pärandihoidla teenusepakkujate võrgustikku kuuluvad ka **erateenuse pakkujad**, kes saavad toetada conserveerimisteenus pakkumist, osaleda conserveerimisega seotud koolitustel, taotleda konservatori kutset ning saada conserveerimisega seotud ekspertiisi.

TABEL 18. OSAPOOLTE ROLLID PÄRANDIHOIDLAS

ASUTUS	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
PÕHJA- JA LÕUNA EESTI PÄRANDIHOIDLA	- Selgitada välja klientide conserveerimisvajadus

ASUTUS	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
	<ul style="list-style-type: none"> - Selgitada välja pärandihoidlas olevate museaalide konserveerimisvajadus - Museaalide transportimine (vajadusel) - Museaalide ettevalmistamine konserveerimiseks - Museaalide konserveerimine - Õppuritele praktikabaasi pakkumine - Konserveerimisteenuse pakkumisega seotud võrgustiku haldamine - Konserveerimisega seotud koolituste korraldamine ja juhendite koostamine
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Avaldada soovi enda kogudes olevaid museaale konserveerida - Saada kvaliteetset konserveerimis- ja restaureerimisteenust - Anda teavet konservaatoritele museaalide ajaloost ning taustainfost tulenevalt
TEADUSASUTUSED JA MUUD AVALIKUD INSTITUTSIOONID (ülikoolid, koolid, Rahvusarhiiv, raamatukogud)	<ul style="list-style-type: none"> - Pärandihoidla kasutamine õppurite praktikabaasina - Uurimisprojektide teostamine - Kokkuleppel konserveerimisteenuse pakkumine teatud valdkondades (arheoloogia, paber, dokumendid jt)
ERAKOGUJAD (asutused ja isikud) ja KÕIK MUUD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Pärandihoidlat konserveerimisvajadusest teavitamine ja vastavate kokkulepete sõlmimine - Saada enda museaalide konserveerimisega seotud nõustamist
ERATEENUSE PAKKUJAD	<ul style="list-style-type: none"> - Toetada konserveerimisteenuse pakkumist läbi võrgustiku - Osaleda konserveerimisega seotud koolitustel ja saada nõustamist

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

OLULISEMAD KOOSTÖÖPARTNERID⁴⁶

Pärandihoidla peamiseks koostööpartneriteks (vaata Tabel 19) konserveerimisteenuse pakkumisel lisaks klientidele võib pidada erinevaid organisatsioone ja asutusi, kellel on võimekus pakkuda konserveerimistõid. Seetõttu on **pärandihoidla vaates oluline vastava võrgustiku olemasolu**, kelle tekitamiseks on võimalik teha koostööd Konservaatorite ühinguga. Arheoloogiaga seotud konserveerimisvõimekust on võimalik pakkuda koostöös Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu ja Tartu Ülikooli arheoloogia osakonnaga. Rahvusraamatukogul on võimekus toetada pärandihoidlat paberi, dokumentatsiooni ning pildi konserveerimisel ning Rahvusarhiivil video ja filmi konserveerimisel. Rahvusraamatukogu juurdeehitusega luuakse täiendav võimekus konserveerimise osas.

⁴⁶ Tegemist on esialgse võimalike partnerite kaardistusega. Enne pärandihoidla rajamist tuleks sõlmida täpsemad koostöökokkulepped olulisemate koostööpartneritega.

TABEL 19. OLULISEMAD KONSERVEERIMISTÖÖDEGA SEOTUD KOOSTÖÖPARTNERID PÄRANDIHOIDLAS

KOOSTÖÖPARTNER	KOOSTÖÖKOHT PÄRANDIHOIDLAGA
TALLINNA ÜLIKOOLI JA TARTU ÜLIKOOLI ARHEOLOOGIA TEADUSKOGU	Vajadusel arheoloogiaga seotud esemete konserveerimisteenuse pakkumine.
KONSERVAATORITE ÜHING	Teadmiste jagamine konserveerimisteenuse pakkumise alal ja toetamine koostöövõrgustiku koordineerimisel.
RAHVUSARHIIV	Video ja filmi konserveerimisteenuse pakkumine.
RAHVUSRAAMATUKOGU	Paberi, dokumentatsiooni ning pildi konserveerimisteenuse pakkumine.
EESTI RAHVA MUUSEUM	Konservaatorite tööruumide ja/või tehnika ühiskasutamine või/ja Lõuna-Eesti pärandihoidlas konserveerimisteenuse pakkumine.
KONSERVEERIMISVÕIMEKUSEGA MUUSEUMID	Vajadusel koostöös pärandihoidlaga konserveerimisteenuse pakkumine.
ERATEENUSEOSUTAJAD	Vajadusel koostöös pärandihoidlaga konserveerimisteenuse pakkumine.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

TEENUSE OSUTAMISEKS VAJALIKUD RESSURSID

Konserveerimisteenuse osutamise baasvõimekus on võimalik luua Kanuti olemasoleva võimekuse baasil (vaata Tabel 20).

TABEL 20. KONSERVEERIMISTÖÖDEGA SEOTUD TÄNANE VÕIMEKUS KANUT-IS

ASUTUS	TÖÖTAJAD	TEHNIKA JA RUUM	VÕIMEKUS TÄNA
KANUT	Kokku 22 konserveerijat. (16 täiskohta), enamus materjale on kaetud	Kanutis vastav ruum ning tehnika konserveerimiseks olemas. Piiratud on suuremõõtmeliste objektide konserveerimine. Puudub võimekus arheoloogilise leiumaterjali konserveerimiseks.	Aastas konserveeritakse ca 460 objekti, millele lisanduvad digiteerimiseks vajalikud ettevalmistustööd (ca 10% digiteeritavatest objektidest).

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

Konserveerimisosakonna töökohtade arv on leitud praeguse kompetentsikeskuse Kanut töökohti ning täiendavat teenusevajadust arvesse võttes. Pärandihoidlasse on konserveerimistööde jaoks planeeritud 28 töötajat. Lisaks on kavandatud üks keemiku-metoodiku töökoht. Arvestades riigi muuseumikogu suurust ja selle juurdekasvutrendi, on eksperdihinnangul vaja kultuuripärandi kvaliteetseks pikaajaliseks ning ühtlaseks säilitamiseks täiendavat kvalifitseeritud tööjõudu⁴⁷

⁴⁷ KPMG

TABEL 21. KONSERVEERIMISTÖÖDEGA SEOTUD PÄRANDIHOIDLA TÖÖKOHAD

KONSERVEERIMISOSAKOND	AMETIKOHT	TÖÖTAJATE ARV
	Konservaatorid	28
	Keemik-metoodik	1
	Osakonnajuhataja ⁴⁸	2

Allikas: CIVITTA Eesti AS arvutused

PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE PAKKUMISEL SAADAV KASU

Peatükis 3.2 on välja toodud konserveerimisteenusega seotud peamised kitsaskohad. Pärandihoidla loomine aitaks neist mitmeid lahendada, kuid samas ei ole võimalik pärandihoidla loomisega lahendada kõiki tänaseid valdkondlikke probleeme.

TABEL 22. PÄRANDIHOIDLAS KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISIKID PÄRANDIHOIDLA KONSERVEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Suureneb võimekus konserveerimisteenuse pakkumiseks (sh tänu säilitajate ametikohtadele on konservaatoritel võimalik tegeleda keerukamate juhtumitega). Tekib tugevam konserveerimisalase ekspertiisi kompetentsikeskus. Paraneb võimekus teostada suuregabriidiliste suuremõtmeliste museaalide konserveerimistööd. Väheneb ebakindlus pakutava konserveerimisteenuse kvaliteedi osas. Väheneb konserveerimistöödega seotud administratiivsete tegevuste vajadus (nt transport, pakendamine jne) ja nendega seotud kulud (kuna suur hulk konserveeritavaid objekte asuvad juba pärandihoidlas). Kuna väheneb konserveerimistöödega seonduvalt transpordivajadus, siis väheneb ka transpordi käigus kahjustuste tekkimise risk. Tekib parem koostöö erinevate konserveerimisteenuse pakkujatega, sh konserveerimisvõimekusega muuseumite, ülikoolide, Rahvusarhiivi, Rahvusraamatukogu ja erateenusepakkujatega, mis omakorda loob eelduse ka nende teenuste arendamiseks. 	<p>ÜHEKORDESED KOLIMISEGA SEOTUD RISIKID</p> <ul style="list-style-type: none"> Pärandihoidla loomisel võib tekkida museaalide ületoomisel pärandihoidlasse konserveerimisel suur koormus, sest museaalid võivad vajada enne hoidlasse paigutamist vähemalt ennetavat konserveerimist.
	<p>TEENUSE KVALITEETSE PAKKUMISEGA SEOTUD RISIKID</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuna Eestis puudub teatud materjalide konserveerimisvõimekus ja tööturul ei ole piisavalt kompetentseid inimesi, siis ei pruugi olla võimalik leida pärandihoidla loomisel kohe kõiki sobilikke konservaatoreid. Pärandihoidla ei pruugi suurendada oluliselt teenuse kättesaadavust erakolleksionääridele, sest pärandihoidla on hõivatud enamuses riiklike muuseumite museaalide konserveerimisega. Muuseumite jaoks, kus täna on enda konserveerimisvõimekus, võib teenuse kättesaadavus väheneda, sest pärandihoidla hoiustamisteenust kasutavates riiklikes muuseumites kaob enda konserveerimisvõimekus ning edaspidi tuleb kasutada teiste muuseumitega ühiseid ressursse. Pärandihoidla rajamisel ei pruugi olla võimalik saavutada sobivaid kokkuleppeid võimalike koostööpartneritega (sh nendele vajaliku ressursi eraldamise osas), mille tõttu ei pruugi olla võimalik pärandihoidla konserveerimisteenuse vajadust osaliselt katta nende abil.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

⁴⁸ Osakonnajuhatajate vajalikkus sõltub pärandihoidla struktuurist ning organisatoorsest ülesehitusest (kaks eraldi organisatsiooni, üks eraldi organisatsioon jne), mis on vajalik täpsemalt välja selgitada järgnevate analüüside käigus.

5.3. DIGITEERIMISTEENUS

TEENUSE SISU

Pärandihoidla poolt pakutav digiteerimisteenus sisaldab:

- digiteeritavate objektide transportimist pärandihoidlasse (vajadusel, kui digiteeritav objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga);
- digiteeritavate objektide seisundi ülevaatamist ja olukorra fikseerimist;
- objektide ettevalmistamist digiteerimistöödeks;
- digiteerimistööde teostamist;
- digiteeritud objektide pakendamist (kas transpordiks või hoidlasse paigutamiseks)
- transporti tagasi kliendi asukohta (vajadusel, kui objekt ei asu juba pärandihoidlas; kokkuleppel kliendiga).

Kokkuleppel kliendiga võib transporti pärandihoidlasse või pärandihoidlast klient ise.

Digiteerimisteenust pakutakse nii Põhja- kui ka Lõuna-Eesti pärandihoidlas. Digiteerimiseks on tarvis nii vastav tehnika kui ka tehniline kompetents, mis võimaldab kaasaegset digiteerimistehnikat kasutades luua kõrgekvaliteedilisi pildifaile. Oluline on, et pärandihoidlas **suudetaks tagada eelkõige tulme ja ühekordsest vajadusest** (nt näitused, publikatsioonid) **lähtuv digiteerimine**. Tulme digiteerimise tagamine on muu hulgas oluline, vähendamaks museaalide kogust väljavõtmise vajadust. Massdigiteerimise võimekuse lahendamiseks on asjakohane kaaluda koostööd teiste teenuseosutajatega, kuid eelduslikult võiks pärandihoidla rajamise ajaks olla Kultuuriministeeriumi toel suur osa museaale ka digiteeritud, taaskord vähendamaks museaalide kogust väljavõtmise vajadust.

TABEL 23. LOODAVA PÕHJA- JA LÕUNA EESTI PÄRANDIHOIDLA PLANEERITAVAD DIGITEERIMISTEENUSEGA SEOTUD VÕIMEKUSED

	PÕHJA-EESTI HOIDLA	LÕUNA-EESTI HOIDLA
Tehnika ja ruum	<ul style="list-style-type: none"> • Luuakse digiteerimiseks vajalikud ruumid (sh digiteerimislabor). • Luuakse 3D digiteerimisvõimekus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Luuakse digiteerimiseks vajalikud ruumid (sh digiteerimislabor). • Tasuks kaaluda koostöövõimalusi ERMiga (sh tehnika ja ruumide ristikasutamine).
Personal	<ul style="list-style-type: none"> • Võimalik kasutada olemasolevat Kanutiga seotud personali (3,6 ametikohta). • Lisaks Kanuti olemasolevale personalile oleks vaja luua täiendavalt 1,4 digiteerija ametikohta (olenevalt koostöö mahust partneritega). • Osaliselt võib digiteerimistööde teostamise kaasata ka säilitajad (vaata ptk. 5.1). 	
Materjalid	<ul style="list-style-type: none"> • Kõigi materjalide digiteerimisvõimekus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõigi materjalide digiteerimisvõimekus.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

SIHTRÜHMAD

Alljärgnevas tabelis on toodud **pärandihoidla digiteerimisteenuse peamised sihtrühmad**. Kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada riigi hallatavaid muuseumeid, kelle huvi pärandihoidla teenuste vastu on kõrge. Lisaks on sobivate tingimuste korral võimalik teenust osutada ka teadusasutustele ja kohalike omavalitsuste muuseumitele ning eramuseumitele.

TABEL 24. DIGITEERIMISTEENUSE SIHTRÜHMAD

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	KÕRGE , peamine pärandihoidla digiteerimisteenuse tarbija.
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ERAISIKUD)	MADAL , üldine teenusevajadus on suhteliselt madal ning üldjoontes saavad teenusevajaduse katta ka erateenuseosutajad.

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ASUTUSED, INSTITUTSIOONID)	MADAL , üldine teenusevajadus on suhteliselt madal ning üldjoontes saavad teenusvajaduse katta ka erateenuseosutajad.
TEADUSASUTUSED (ÜLIKOOLID),	MADAL , üldine teenusevajadus on suhteliselt madal ning üldjoontes saavad teenusvajaduse katta ka erateenuseosutajad või teadusasutused ise.
KÕIK MUUD MUUSEUMID (KOHALIKE OMAVALITSUSTE MUUSEUMID JA ERAMUUSEUMID).	KESKMINNE , valmis teenust tarbima, kuid maksevalmidus võib olla madal; samuti on võrreldes riiklike muuseumitega üldjuhul kogud väiksemad ja seetõttu vajadus madalam.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

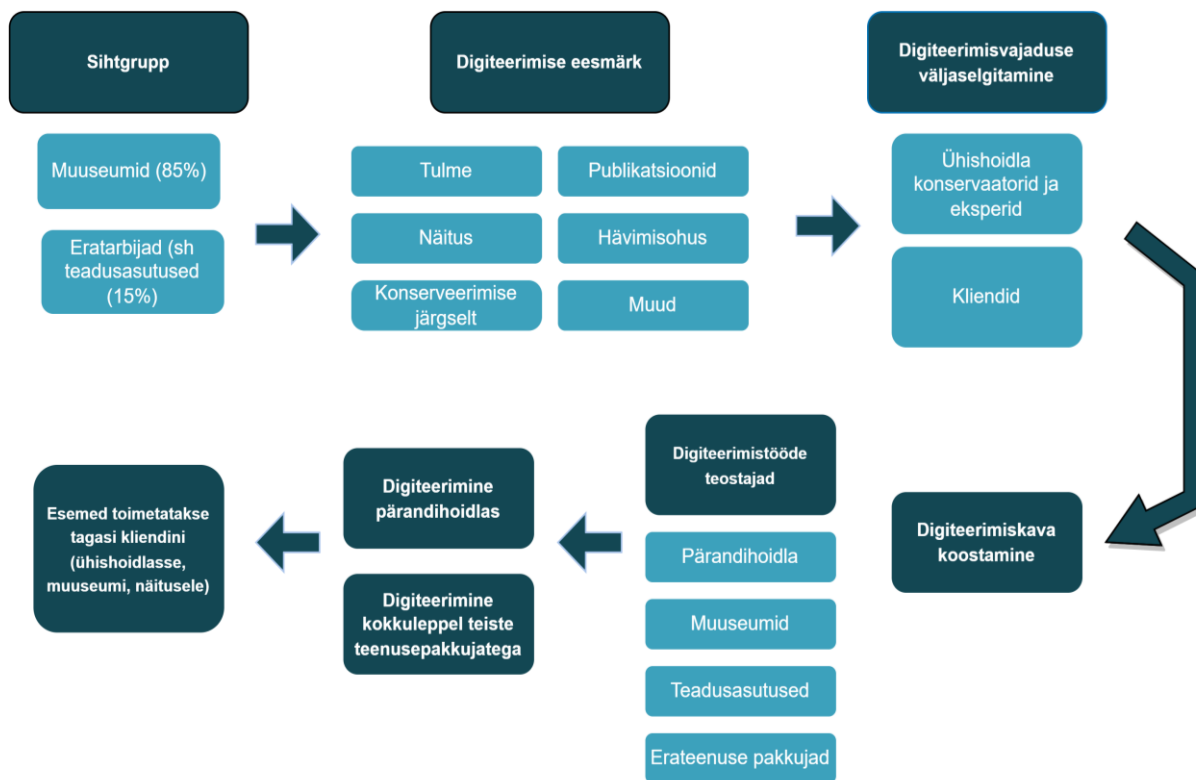
OSAPOOLTE ROLL DIGITEERIMISTEENUSE PAKKUMISEL

Digiteerimisteenusega seotud osapoolte rollijaotus on sarnane konserveerimisteenusega. Sarnaselt praegusele olukorrale Kanutis peaks toimuma ühiste digiteerimisplaanide koostamine koostöös muuseumite ja pärandihoidla vahel, sh

- esitavad muuseumid soovid, mis on eelkõige seotud näituste toimumisega ja publikatsioonide koostamisega,
- hindavad pärandihoidla spetsialistid museaalide üldist seisukorda hoidlates, sh suunavad digiteerimisele kehvas olukorras museaale, ja lisavad digiteerimisplaanid ka museaale, mis on kooskõlas üldise tööplaaniga (nt digiteeritakse konserveerimise läbinud museaalid, võetakse ette mingi konkreetne osa museaalidest jne).

Kahe osapoolte vajadusest lähtuvalt pannake koostöös kokku aastane digiteerimisplaan. Tagamaks digiteerimisteenuse kättesaadavuse ka eraturul, siis rahuldatakse eraisikute digiteerimisvajadust kuni 10% ulatuses kogu digiteerimismahust (arvestades digiteerijate töötundidest). Digiteerimisplaanis kõige suurema osa peaks moodustama tulme digiteerimisega seotud vajadus. Joonis 9 kirjeldab digiteerimisteenuse osutamise protsessi.

JOONIS 9. DIGITEERIMISTEENUSE OSUTAMISE PROTSSESS

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

Pärandihoidla digiteerimiskavva peaksid kuuluma nii museaalid, mille digiteerimise teostab pärandihoidla, kui ka museaalid, mille digiteerimine tellitakse sisse väljapoolt pärandihoidla partneritelt poolt. Samuti peaksid digiteerimiskavva kuuluma museaalid, mis ei asu pärandihoidlas (asuvad näiteks muuseumite enda hoidlates).

Juhul kui pärandihoidlas või pärandihoidla partneritel puudub võimekus või maht museaalide digiteerimiseks siis pakub pärandihoidla kliidile alternatiivina valiku enda võrgustikku kuuluvatest digiteerimisteenuse osutajatest. Vastavat võrgustikku teenusepakkujatest haldaks Põhja-Eesti pärandihoidla. Digiteerimistööd, mis mahuvad pärandihoidla plaani, teostab pärandihoidla riiklikele muuseumitele tasuta. Tööde osas, mis pärandihoidla plaani ei mahu, lepib töö teostamise kokku ning tasub selle eest teenust telliv muuseum. Juhul, kui digiteerimisteenusele saadetav museaal asub pärandihoidlas, siis toetab pärandihoidla museaali transpordiga.

Teadusasutused ja muud avalikud institutsioonid (Ülikoolid, Rahvusarhiiv, Raamatukogud) saavad samuti kasu pärandihoidlas digiteerimisega seotud võimekusest, sh on uurijatel võimalik kasutada olemasolevaid digifaile, kuid põhjendatud soovi korral paluda ka uusi digifaile museaalidest. Täiendavate digifaile soovi korral on uurijal võimalik ühendust võtta nii muuseumiga kui ka otse pärandihoidlaga. Juhul, kui uurija võtab ühendust muuseumiga, siis korraldatakse digiteerimine muuseumi kontakti vahendusel. Juhul, kui uurija võtab ühendust otse pärandihoidlaga, siis teavitab pärandihoidla uute digifaile loomisest muuseumi.

Arheoloogiaga seotud digiteerimisvõimekust on võimalik pakkuda **koostöös Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu ja Tartu Ülikooli arheoloogia osakonnaga**. Samuti saavad avalikud asutused (nt **Rahvusarhiiv ja Rahvusraamatukogu**) pärandihoidla teenusepakkujate võrgustikku panustada enda võimekusega (näiteks trükiste digiteerimine). **Erateenuse pakkujad** saavad pakkuda enda digiteerimisteenuseid läbi pärandihoidla ja ka pärandihoidlale. Samas saavad erateenusepakkujad osaleda digiteerimisega seotud koolitustel ning saada digiteerimisega seotud ekspertiisi.

TABEL 25. OSAPOOLTE ROLLID PÄRANDIHOIDLAS

ASUTUS	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
PÕHJA-EESTI PÄRANDIHOIDLA	<ul style="list-style-type: none"> - Selgitada välja enda klientide digiteerimisvajadus - Vajadusel sobivate koostööpartnerite leidmine digiteerimistööde tegemiseks - Museaalide transportimine (vajadusel) - Museaalide ettevalmistamine digiteerimiseks - Museaalide digiteerimine - Digiteerimisteenuse pakkumisega seotud võrgustiku haldamine - Digiteerimisega seotud koolituste korraldamine ja juhendite koostamine
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Avaldada soovi museaale digiteerida - Saada kvaliteetset digiteerimisteenust
TEADUSASUTUSED JA MUUD AVALIKUD INSTITUTSIOONID (Ülikoolid, koolid, Rahvusarhiiv, raamatukogud)	<ul style="list-style-type: none"> - Kokkuleppel digiteerimisteenuse osutamine teatud valdkondades (paber, dokumendid jt) - Uurimisprojektide teostamine ja digiteeritud failida kasutamine
ERAKOGUJAD (asutused ja isikud) ja KÕIK MUUD MUUSEUMID	<ul style="list-style-type: none"> - Pärandihoidla teavitamine digiteerimisvajadusest ja vastavate kokkulepete sõlmimine - Saada enda omandis olevate kultuuriväärtuslike esemete digiteerimisega seotud nõustamist
ERATEENUSE PAKKUJAD	<ul style="list-style-type: none"> - Toetada digiteerimisteenuse pakkumist läbi võrgustiku ja koostööprojektide - Osaleda digiteerimisega seotud koolitustel ja saada nõustamist

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

OLULISEMAD KOOSTÖÖPARTNERID⁴⁹

Pärandihoidla peamiseks koostööpartneriteks (vaata Tabel 20) digiteerimistööde pakkumisel võib pidada erinevaid organisatsioone ja asutusi, kellel on võimekus pakkuda digiteerimistöid (nt Rahvusarhiiv ja Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu, Tartu Ülikooli arheoloogia osakond). **Seetõttu on Pärandihoidla vaates oluline võrgustiku olemasolu.**

TABEL 26. OLULISEMAD DIGITEERIMISTÖÖDEGA SEOTUD KOOSTÖÖPARTNERID PÄRANDIHOIDLAS

KOOSTÖÖPARTNER	KOOSTÖÖKOHT PÄRANDIHOIDLAGA
TARTU ÜLIKOOL	Eelkõige arheoloogilise materjali digiteerimine, kuid ka 3D digiteerimine
TALLINNA ÜLIKOOL	Eelkõige arheoloogilise materjali digiteerimine
RAHVUSARHIIV	Paberi, dokumentatsiooni ning pildi digiteerimine
RAHVUSRAAMATUKOGU	Paberi, dokumentatsiooni, pildi, foto ja video digiteerimine
DIGITEERIMISVÕIMEKUSEGA MUUSEUMID	Vajadusel koostöös digiteerimisteenuse pakkumine
ERATEENUSEOSUTAJAD	Vajadusel koostöös digiteerimisteenuse pakkumine

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

⁴⁹ Tegemist on esialgse võimalike partnerite kaardistusega. Enne pärandihoidla rajamist tuleks sõlmida täpsemad koostöökokkulepped olulisemate koostööpartneritega.

TEENUSE OSUTAMISEKS VAJALIKUD RESSURSID

Digiteerimisteenuse osutamise baasvõimekus on võimalik luua Kanuti olemasoleva võimekuse baasil (vaata Tabel 27).

TABEL 27. DIGITEERMISTÖÖDEGA SEOTUD TÄNANE VÕIMEKUS KANUT-IS

ASUTUS	TÖÖTAJAD	TEHNIKA JA RUUM	VÕIMEKUS TÄNA
Kanut	Täna 3,6 digiteerija ametikohta. Olemas on hea koostöövõrgustik, mis tagab digiteerijate kompetentsi.	Digiteeritakse Kanuti ruumides, on olemas nõuetele vastav tehnika ning ruumid. Kanutis saab digiteerida maale, graafikat, joonistusi, dokumente, käsikirju, noote, kaarte, fotosid, fotonegatiive, diapositiive, klaasnegatiive. Samuti digiteeritakse kolmemõõtmelisi objekte nagu rõivad, mööbel, keraamilised ja klaasesemed, köited jms. Foto- ja negatiivikogu ja slaidid paiknevad esemekoguga samades ruumides hoiustatuna erikappides, digifotod on ladustatud SA EVM serveris ja Kanuti serveris nagu ka esemekogu digikujutised.	Jõudlus ca 14 000 museaali aastas. Üks inimene 3500-4000 objekti aastas. Peamiselt digiteeritakse kunstiteoseid, negatiive, esemeid ja pabermaterjali.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

Pärandihoidlasse on mõistlik koondada eelkõige tulme, näituste/publikatsioonidega ning konserveerimistöödega seotud digiteerimisvajadus. Massdigiteerimine võiks toimuda pärandihoidlast väljapool ning eelduslikult võiks pärandihoidla valmimise ajaks olla suurem osa museaale digiteeritud. Samuti võiks trükiste digiteerimisvajadust katta Rahvusarhiivi ja Rahvusraamatukogu toel. Pärandihoidlasse on digiteerimistööde jaoks planeeritud 6 töötajat⁵⁰.

TABEL 28. DIGITEERMISTÖÖDEGA SEOTUD PÄRANDIHOIDLA TÖÖKOHAD

DIGITEERIMISOSAKOND	AMETIKOHT	TÖÖTAJATE ARV
	Digiteerija	5
	Osakonnajuhataja	1

Allikas: CIVITTA Eesti AS arvutused

PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE PAKKUMISEL SAADAV KASU

Peatükis 3.3 on välja toodud digiteerimisteenusega seotud peamised kitsaskohad. Pärandihoidla loomine aitaks neist mitmeid lahendada, kuid samas ei suuda pärandihoidla loomisega lahendada kõiki tänaseid valdkondlikke probleeme.

TABEL 29. PÄRANDIHOIDLAS DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISIKID PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Tekib tugevam digiteerimisalane kompetentsikeskus. Väheneb ebakindlus pakutava digiteerimisteenuse kvaliteedi ja tehnika osas. Väheneb digiteerimistöödega seotud administratiivsete tegevuste (transport, pakendamine jne) ja nendega seotud kulud (kuna 	<ul style="list-style-type: none"> Muuseumite jaoks, kus täna on enda digiteerimisvõimekus, võib teenuse kättesaadavus väheneda, sest pärandihoidla hoiustamisteenust kasutavates riiklikes muuseumites kaob enda digiteerimisvõimekus ning edaspidi tuleb kasutada teiste muuseumitega ühiseid ressursse.

⁵⁰ Museaalide juurdekasv pärandihoidlasse kuuluvates muuseumites on aastatel 2017-2020 on olnud hinnanguliselt ca 20 000 eset aastas (täielikud andmed puuduvad). Üks digiteerija suudab digiteerida ca 4 000 eset aastas.

PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISKID PÄRANDIHOIDLA DIGITEERIMISTEENUSE LOOMISEL
<p>suur hulk digiteeritavaid museaale asuvad pärandihoidlas).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuna väheneb digiteerimistöödega seonduvalt transpordivajadus, siis väheneb ka transpordi käigus kahjustuste tekkimise risk. • Paraneb võimekus teostada enne digiteerimist vajalikke korrastustöid/konserveerimistöid • Tekib parem koostöö erinevate digiteerimisteenuse pakkujatega, sh digiteerimisvõimekusega muuseumite, ülikoolide, Rahvusarhiivi, Rahvusraamatukogu ja erateenusepakkujatega, mis omakorda loob eeldused loetletud osapoolte võimekuse parendamiseks. • Paraneb võimekus teostada keerukamate objektide digiteerimist (nt suuremõõtmelised objektid) ja 3D digiteerimist. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuna puudub eraldi väljaõpe digiteerijatele, siis ei pruugi olla võimalik leida kohe sobilikke digiteerijaid pärandihoidla loomisel. • Pärandihoidla rajamisel ei pruugi olla võimalik saavutada sobivaid kokkuleppeid võimalike koostööpartneritega (sh nende vajaliku ressursi eraldamise osas), mille tõttu ei pruugi olla võimalik pärandihoidla digiteerimisteenuse vajadust osaliselt katta nende abil.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

5.4. KONSULTATSIOONITEENUSED

TEENUSE SISU

Konsultatsiooniteenuse eesmärgiks on **pakkuda pärandihoidlas konserveerimis-, digiteerimis- ja hoiustamisvaldkondade teadmisi ning kogemusi**, sh

- korraldades kompetentsikeskuses koolitusi ja seminare,
- pakkudes ekspertiisi, nõustamist ja konsultatsioone,
- koostades vastavaid juhendmaterjale ja publikatsioone,
- koordineerides koostöövõrgustike tegevusi,
- panustades kutsestandardite väljatöötamisse ja/või väljastamisse,
- olles praktikabaasiks kõrgkoolidele ja kutseõppeasutustele.

Lisaks on võimalik kavandada loodavasse pärandihoidlasse teisi ettevõtmisi, sündmusi, projekte koostöös valdkonnas tegutsevate muuseumite, erapakkujate, esindusühingute ning teiste avalike asutustega. Üllalootletud teemade katmine oleks eelkõige Põhja-Eesti pärandihoidla roll.

SIHTRÜHMAD

Alljärgnevas tabelis (Tabel 30) on toodud **pärandihoidla konsultatsiooniteenuse peamised sihtrühmad**. Kõige olulisemaks sihtrühmaks võib pidada kohalikele omavalitsustele kuuluvaid ja eramuuseumeid, kelle huvi pärandihoidla teenuste vastu on kõrge. Samas on kindlasti huvitatud pärandihoidla nõustamisteenustest ka kõik teised sihtrühmad.

TABEL 30. KONSULTATSIOONITEENUSTE SIHTRÜHMAD

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
RIIGI HALLATAVAD MUUSEUMID	KESKMINE , soovivad kindlasti saada nõu materjalide osas (sh ekspertiiside teostamise käigus). Samas, kuna pärandihoidlaga liitunud muuseumite enda vajadus omada hoiustamisega, konserveerimisega ja digiteerimisega seotud spetsiifilisi teadmisi väheneb, siis ollakse vähem huvitatud vastavast nõustamisest, koolitustest ja juhendamisest.

SIHTRÜHM	HUVITATUS TEENUSEST
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ERAIKUD)	KESKMINE , eelkõige ollakse huvitatud nõustamisteenusest, kuid samas nende huvi võib olla osaliselt selline, mida pärandihoidla ei suuda täiel määral ise pakkuda (nt kultuuriväärtuslike esemete väärtuse hindamine). Samas huvitatud ka koostöövõrgustiku kontaktidest.
ERAKOLLEKTSIONÄÄRID (ASUTUSED, INSTITUTSIOONID)	KESKMINE , eelkõige huvitatud pärandihoidla koostöövõrgustiku kontaktidest kuid ka hoiustamisega seotud nõustamisest.
TEADUSASUTUSED (ÜLIKOOLID),	KESKMINE , teadusasutused on ise ühed olulised konsultatsiooniteenuste pakkujad ning omavad enda spetsiifilises valdkonnas peamist ekspertiisi, seega on huvi ise teenuseid tarbida madal. Panustatakse pigem koostöövõrgustikku. Samas on ülikoolid, kes koolitavad ise museaalide hoiustamisega seotud inimesi, huvitatud koostööst praktika pakkumisel, kuid ka koolituste korraldamisel ja juhendmaterjalide koostamisel.
KÕIK MUUD MUUSEUMID (KOHALIKE OMAVALITSUSTE MUUSEUMID JA ERAMUUSEUMID).	KÕRGE , kuna peavad enamasti suutma ise tagada enda museaalide hoiustamistingimused ning lahendada konserveerimis- ja digiteerimisvajaduse, siis vajaksid sellekohast nõu ja ekspertteadmisi kuid ka koolitusi ja juhendmaterjale.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

OLULISEMAD KOOSTÖÖPARTNERID⁵¹

Valdkonna arendamise eesmärgil peaks pärandihoidla kasutama kogu oma koostöövõrgustikku. Samuti saavad partneriteks olla erinevad teised Eesti kultuuriasutused näiteks Rahvakultuuri keskus, Konservatorite ühing, Eesti Muuseumiühing, teadusasutused (Tartu Ülikool, Tallinna Ülikool, Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgem Kunstikool PALLAS) jt. Pärandihoidla eestvedamisel oleks võimalik koordineerida valdkonna koostööd.

TABEL 31. OSAPOOLTE ROLLID PÄRANDIHOIDLAS

KOOSTÖÖPARTNER	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikool	Arheoloogiliste leidudega seotud ekspertiiside teostamine, juhendmaterjalide koostamine ja koolituste korraldamine.
Eesti Kunstiakadeemia	Kultuuripärandi, konserveerimise ja digiteerimisega seotud ekspertiiside teostamine, juhendmaterjalide koostamine ja koolituste korraldamine. Praktika korraldamine.
Tartu Kõrgem Kunstikool PALLAS	Kultuuripärandi, konserveerimise ja digiteerimisega seotud ekspertiiside teostamine, juhendmaterjalide koostamine ja koolituste korraldamine. Praktika korraldamine.
Rahvakultuuri keskus	Rahvakultuuriga seotud koolituste ja toetuste pakkumine. ⁵²
Konservatorite ühing	Teadmiste jagamine konservatorite teadmiste ja oskuste alal.
Eesti Muuseumiühing	Muuseumitöötajate ametiala üldine väärtustamine ja arendamine.
Rahvusarhiiv	Paberi, dokumentatsiooni, pildi, filmi ja videoga seotud ekspertiiside teostamine, juhendmaterjalide koostamine ja koolituste korraldamine.

⁵¹ Tegemist on esialgse võimalike partnerite kaardistusega. Enne pärandihoidla rajamist tuleks sõlmida täpsemad koostöökokkulepped olulisemate koostööpartneritega.

⁵² <https://rahvakultuur.ee/>

KOOSTÖOPARTNER	ROLL PÄRANDIHOIDLAS
Rahvusraamatukogu	Paberi, dokumentatsiooni ning pildiga seotud ekspertiiside teostamine, juhendmaterjalide koostamine ja koolituste korraldamine.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

TEENUSE OSUTAMISEKS VAJALIKUD RESSURSID

Teenuse osutamiseks kasutatakse suuresti teiste pärandihoidla põhiteenustega seotud meeskonda, sh konservaatorid, digiteerijaid ja säilitajaid. Samas on kindlasti oluline, et teenuste osutamiseks oleks olemas ka piisavas mahus administratiivset personali, nt osakonnajuhatajad, arendusjuht.

PÄRANDIHOIDLA KONSULTATSIOONITEENUSE PAKKUMISEL SAADAV KASU

Peatükis 3.4 on välja toodud konsultatsiooniteenusega seotud peamised kitsaskohad. Pärandihoidla loomine aitaks neist mitmeid lahendada, kuid samas ei suuda pärandihoidla loomisega lahendada kõiki tänaseid valdkondlikke probleeme.

TABEL 32. PÄRANDIHOIDLAS KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEGA SEOTUD VÕIMALIK KASU JA RISIKID

PÄRANDIHOIDLA KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEL SAADAV KASU	RISIKID PÄRANDIHOIDLA KONSULTATSIOONITEENUSE LOOMISEL
<ul style="list-style-type: none"> Luuakse kindel kontaktpunkt pärandihoidlas, mille kaudu on huvilistel võimalik leida lihtsamini sobiv ekspert. Pärandihoidlasse koonduvad kogunud valdkonna eksperdid, mis suurendab võimekust pakkuda ise konsultatsiooniteenuseid. Võimalik on vähendada ühtse valdkonna koordineerimise ja juhtimise kaudu dubleerimist koolituste pakkumisel ja juhendmaterjalide koostamisel. Pärandihoidla toetab muuseumite ja partnerorganisatsioonide (teadusasutused, eksperdid, ettevõtted) omavahelist koostööd Pärandihoidla kaudu on võimalus toetada valdkonnas täiendõpet ning arendada kutse- ja pädevusstandardeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Kõik partnerid ei pruugi soovida pärandihoidla koostöövõrgustiku kaudu koostööd teha. Pärandihoidlal võib olla keeruline hinnata, kes on pädevad teenuseosutajad, keda enda klientidele soovitada. Pärandihoidla ei suuda pakkuda konsultatsiooniteenuseid, mis on seotud objektide väärtuse hindamisega või eeldavad objekti ajaloolise tausta tundmist. Samas ei pruugi olla ka koostöövõrgustikus osapooli, kes seda suudaks ja sooviks teha, mille tõttu jääb konsultatsiooniteenus tervikuna poolikuks.

Allikas: CIVITTA Eesti AS koostatud

LISAD

LISA 1. KASUTATUD KIRJANDUS

1. Muuseumi sõnastik, “Kogud ja näitused”.
<http://media.voog.com/0000/0030/4552/files/muuseumis%C3%B5nastik.pdf>
2. Kultuurimälestiste register: <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=activitylicence>
3. Eesti Meremuuseum, Koge: <https://meremuuseum.ee/paksmargareeta/ajaloo-ja-merehuvilisele/koge/>
4. Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele – kultuur ja loometegevus I: etenduskunstid, käsitöö, museoloogia, muusika, raamatukogundus, sport; 2019
5. Konservator, tase 6, esmane kutse. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10894194>
6. Konservator, tase 6. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10893888>
7. Konservator, tase 7. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10893984>
8. Konservator, tase 8. <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10894089>
9. Muinsuskaitseameti pädevustunnistus. <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/padevustunnistus>
10. Plastiku konserveerimine: <https://blog.erm.ee/?p=5918>
11. Kultuuripärandi digiteerimine 2018–2023“ tegevuskava, Kultuuriministerium, <https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/digitaalne-kultuuriparand/kultuuriparandi>
12. Projekti „Museaalide säilitamise teenuse analüüsi tellimine Rahandusministeeriumile“ aruanne. KPMG, OÜ Ratus
13. Eesti Konservatorite Ühing. <https://eestikonservator.ee/dokumendid#eesmark>
14. Konserveerimis- ja digiteerimiskeskuse Kanut arendusstrateegia 2021 – 2024. <https://evm.ee/est/kanut-teenused/konserveerimine-ja-restaureerimine>
15. Tasapinnaliste museaalide digiteerimine https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/1._tasapinnaliste_museaalide_digiteerimine.pdf
16. Ruumiliste museaalide pildistamine. https://www.muinsuskaitseamet.ee/sites/default/files/2._ruumiliste_museaalide_pildistamine.pdf
17. Konserveerimine Eesti Rahva Muuseumis. <https://www.erm.ee/et/content/konserveerimine-0>
18. Kultuuripärandi digiteerimine. <https://rtk.ee/kultuuriparandi-digiteerimine>
19. Muutus pärandiloome praktikas. <https://ajakiri.muuseum.ee/muutus-parandiloome-praktikas/>
20. Kultuuriväärtusega leid. <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/kultuurivaartusega-leid>
21. Muuseumid omaniku liigi järgi. <http://andmebaas.stat.ee/index.aspx>

LISA 2. INTERVJUEERITUTE NIMEKIRI

Intervjuudel (11) osales kokku 26 organisatsiooni esindajat. Kokku osales intervjuudes 37 inimest. Intervjuud teostati tellijaga - Muinsuskaitseamet (2), sihtgrupi esindajatega (muuseumid) (10), potentsiaalsete pärandihoidla teenuse tarbijatega (4), teenuste osutajate ning ekspertidega (5), kunstikogujatega (4), Eesti Rahva Muuseumi esindajatega (3), SA Eesti Vabaõhumuuseum KANUT esindajatega (3) ning Pärandihoidlate potentsiaalsete koostööpartneritega: Tartu Ülikooli arheoloogiaosakond (2), Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu (1), Rahvusraamatukogu (1) ja Rahvusarhiiv (4). Intervjuud viidi läbi:

Tellijaga

1. Muinsuskaitseamet – Mirjam Rääbis, Signe Aarla

Muuseumite esindajatega

2. Eesti Meremuuseum – Urmas Dresen, Ruth Ristimägi	5. Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum – Kai Lobjakas, Helen Adamson
3. Virumaa muuseumid SA – Pilvi Põldma, Viljar Vissel	6. Tartu Kunstimuuseum – Mare Joonsalu, Joanna Hoffmann
4. Eesti Vabaõhumuuseum SA – Sille Siidirätsep	7. Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum – Kaarel Antons

Teenuseosutajate ja ekspertidega, lisaks teostati eraldi intervjuud ERMi ja KANUTi esindajatega

8. Tsunftijänes OÜ – Mati Raal	12. Kõrgem Kunstikool Pallas, Maalikunstnike Liit - Margus Meinart
9. OÜ Andmevara – Aire Lehtmaa	13. Rahvusarhiiv, konservatorite ühing – Ruth Tiidor
10. Eesti Kunstiakadeemia – Anneli Randla	14. Eesti Rahva Muuseum – Eve Keedus, Riina Reinvelt, Kadri Vissel
11. SA EVM Digiteerimis- ja Konserveerimiskeskus KANUT – Grete Nilp, Martin Sermat, Heige Peets	

Teenusetarbijatega ja kunstikogujatega

15. Eesti Filmirežissööride Gild – Marko Raat	19. Kunstikoguja - Margus Punab
16. EELK Risti kogudus – Annika Laats	20. Kunstikoguja - Rain Tamm
17. Tallinna linnaarhiiv – Anne Raud	21. Kunstikoguja - Kaupo Karelson
18. Tartu Ülikooli arheoloogiaosakond – Heiki Valk	22. Kunstikoguja - Riivo Anton

Pärandihoidla potentsiaalsete koostööpartneritega

23. Tartu Ülikooli arheoloogiaosakond – Heiki Valk, Valter Lang	26. Rahvusarhiiv – Hedvig Mäe, Martin Eessalu (Haridus- ja Teadusministeerium), Lauri Leht, Toivo Jullinen
24. Tallinna Ülikooli arheoloogia teaduskogu – Lembi Lõugas	
25. Rahvusraamatukogu – Kristel Veimann	

LISA 3. SEMINARID

Pärandihoidla teenuste eelanalüüsi raames toimus kaks aruteluseminari, mille eesmärgiks oli valideerida ja täpsustada pärandihoidla tulevase teenuseid. Esimene seminar käsitles Põhja-Eesti pärandihoidla teemat, kuhu olid kutsustud Põhja-Eesti pärandihoidla sihtgrupi esindajad. Seminar toimus 11. jaanuaril, kell 13.00-16.00, Eesti Vabaõhumuuseumis. Seminaril osales kokku 22 inimest.

Teine seminar käsitles Lõuna-Eesti pärandihoidla teemat, kuhu olid kutsustud Lõuna-Eesti pärandihoidla sihtgrupi esindajad. Seminar toimus 13. jaanuaril 13.00-15.00, Eesti Rahva Muuseumis. Seminaril osales 16 inimest.

LISA 4. INTERVJUUDE KAVAD

TELLIJAINTERVJUU

Tellijaintevjuul (1) Muinsuskaitseametiga osales 2 esindajat.

1. Kas pärandihoidla kontseptsioonis on midagi oluliselt muutunud võrreldes KPMG analüüsi tulemustega?
2. Millised on tänased teenused, mida me võiks öelda, et esemelise kultuuripärandi säilitamise valdkonnaga seonduvad?
3. Vaatame eelpoolnimetatud teenuseid detailsemalt:
 - Kes on tänased teenuspakkujad, sh milliseid eraturu teenusepakkujaid te teate?
 - Kes on sihtgrupp, sh
 - o Milline on muuseumite tänane motivatsioon teenust tarbida?
 - o Milline on eratarbijate tänane motivatsioon teenust tarbida?
 - Kas ja millist infot on teil teenusemahtude osas?
 - Millised on tänased peamised probleemid (sh ressursid)?
 - Millised võimalused oleks probleemide lahendamiseks?

SIHTGRUPI INTERVJUUD

Sihtgrupi intervjuul muuseumitega (1) osales 10 muuseumite esindajat.

1. Millised on tänased teenused, mis teie hinnangul pärandihoidla vaates esemelise kultuuripärandi säilitamise valdkonnaga seonduvad?
2. Vaatame nimetatud teenuseid detailsemalt:
 - Millised on teie ootused teenusele – milline on teie roll/pärandihoidla roll.
 - Kes on tänased teenuspakkujad, keda te olete kasutanud? Kellega olete jäänud rahule/kellega mitte ja miks?
 - Kas näete, et sellest teenusest võiks olla huvitatud ka eraklient? Kas teil on olnu selles osas kogemust?
 - Millised on tänased peamised probleemid (sh ressursid)?
 - Millised võimalused oleks probleemide lahendamiseks?

TEENUSEOSUTAJATE JA EKSPERTIDE INTERVJUUD

Sihtgrupi intervjuul teenuseosutajate ja ekspertidega (1) osales 5 organisatsiooni esindajat. Eraldi viidi läbi intervjuud ERMi (3) ja SA EVM KANUT (3) esindajatega.

Pärandihoidlas hakatakse pakkuma hoiustamise-, konserveerimise-, digiteerimise- ja konsultatsiooniteenuseid.

1. Kas te näete, et mõnda neist teenustest ei peaks pärandihoidla pakkuma? Miks?
2. Kas ja millised teenused on täna ettevõtete poolt (vähemalt osaliselt) hästi kaetud?
3. Kas ja millised teenused on täna teie hinnangul väga kehvasti kaetud? Millised on peamised probleemid?
4. Kas te näete, et nendele loetletud teenustele peaks midagi lisanduma?
5. Kas pärandihoidla peaks lisaks muuseumitele pakkuma teenust ja erasektorile? Milliseid teenuseid ja kellele?

6. Milliste teenuste tarbimisest oleksite ise huvitatud? Miks? Kuidas te täna rahuldate nende teenustega seotud vajadused?

TEENUSETARBIJATE INTERVJUUD

Viidi läbi intervjuud teenusetarbijatega.

1. Kas ja milliseid teenuseid nendest (konserveerimine, digiteerimine, hoiustamine, konsultatsioonid) olete tarbinud varasemalt?
 - Kes on olnud teenuseosutaja?
 - Kuidas olete olnud rahul tarvitavate teenustega?
 - Millised on olnud peamised probleemid?
2. Kas oleksite huvitatud nende teenuste tarbimisest ka tulevikus?
3. Kas ja milliste täiendavate teenuste tarbimisest oleksite huvitatud?

KUNTIKOGUJATE INTERVJUUD

Viidi läbi intervjuud ning saadeti päringud kuntsikogujatele, sisendi andis 4 kunstikogujat.

1. Kuidas hoiustate täna enda kogutavat kunsti?
 - Milline hoiustamisviis on teie kogu puhul hetkeseisuga kõige levinum ning miks?
2. Kas sooviksite hoiustada enda kogutud teoseid loodavates pärandihoidlates (Lõuna-Eestis: Tartus ERMi lähedal; Põhja-Eestis: Rae vallas)?
 - Kui ei, siis miks?
3. Millise tasu eest oleksite nõus kogutud teoseid riigi poolt loodavates pärandihoidlates hoiustama?
 - Millised võiksid olla pärandihoidla poolt loodud tingimused hoiustamiseks?
4. Millise tasu eest oleksite nõus kogutud teoseid riigi poolt loodavates pärandihoidlates hoiustama?
 - Millised võiksid olla pärandihoidla poolt loodud tingimused hoiustamiseks?
5. Pärandihoidlas on plaanis lisaks hoiustamisele pakkuda ka teisi teenuseid. Kas teil oleks huvi kasutada näiteks seal pakutavaid digiteerimisteenuseid, konsultatsiooniteenuseid, konvseerimisteenuseid?

LISA 5. MUUSEUMITE KÜSIMUSTIK

Lugupeetud muuseumi esindaja

CIVITTA Eesti AS on koostöös Muinsuskaitseametiga teostamas projekti „Muuseumite pärandihoidlate teenuste eelanalüüs“. Projekti eesmärgiks on aidata riigil langetada kaalutletud ja põhjendatud otsuseid pärandihoidlate rajamisel ning teenuste arendamisel. Soovime küsitluse käigus saada sisendit pärandihoidlas potentsiaalselt osutatavate teenuste hetkeolukorra ja vajaduste osas.

Palume Teil leida ligikaudu 15 minutit, et saaksime vajaliku sisendi teile vajalike teenuste kujundamiseks. Küsimustikule on võimalik vastata kuni 2. novembrini.

SISSEJUHATAVAD KÜSIMUSED

1. Organisatsiooni nimi⁵³ (vaba tekst)

2. Muuseumi tüüp* (vali üks)

- Riigimuuseum, riigi asutatud sihtasutuse muuseum ja muuseum, kes kasutavad halduslepingu alusel riigi muuseumikogu
- Kohaliku omavalitsuse muuseum, eramuuseum
- Muu, palun täpsustage

HOIUSTAMISTEENUS

3. Kui suur (mitu museaali) on teie muuseumi kogu?* (sisesta arv)

4. Mitu % moodustavad alltoodud materjaliliigid teie muuseumi kogust?* (sisesta arv)

Materjal	Hinnanguline materjali osakaal muuseumi kogust (%)
Bioloogiline materjal	
Film ja foto	
Keraamika	
Klaas	
Maal	
Metall	
Nahk	
Paber	
Plastik	

⁵³ * kohustuslik väli.

Puit	
Segamaterjal	
Tekstiil	

5. Kuidas on teie muuseumis hoiustamine lahendatud? * (vali üks või mitu)

- Hoiustame museaale enda hoidlas
 Hoiustame museaale rendipinnal
 Hoiustame museaale mõnes teises asutuses või muuseumis
 Muu, palun täpsustage

6. Kui suured on Teie muuseumit ligikaudsed kogude hoiustamisega seotud kulud aastas? * (sisesta arv)

7. Kas te osutate hoiustamisteenust ka mõnele teisele asutusele või eraisikule? * (vali üks)

- jah, osutame tasuta
 jah, osutame tasu eest, palun täpsustage summa aastas
 ei osuta

8. Millised on teie muuseumi hinnangul tänased kitsaskohad hoiustamise valdkonnas? (vaba tekst)

KONSERVEERIMISTEENUS

9. Kelle teenust kasutades olete viimase 5 aasta jooksul teostanud alljärgnevate materjalide konserveerimistööd? (märgi kõik sobivad valikud) *

Materjal	Ei ole konserveerimistööd teostanud	Olen kasutanud enda muuseumi konservaatoreid	Olen kasutanud teise muuseumi konservaatoreid (sh Kanut)	Olen kasutanud SA EVM Kanut konservaatoreid	Olen kasutanud teisi teenusepakkujaid
Bioloogiline materjal					
Film ja foto					
Keraamika					
Klaas					
Maal					
Metall					
Nahk					
Paber					
Plastik					
Puit					
Segamaterjal					

Tekstiil					
----------	--	--	--	--	--

10. Juhul, kui olete kasutanud teise muuseumi konservaatoreid, siis palume täpsustada milline muuseum ja milliste materjalide puhul? (vaba tekst)

11. Juhul, kui olete kasutanud teisi teenusepakkujaid, siis palume täpsustada keda ja milliste materjalide puhul? (vaba tekst)

12. Kui suured on teie ligikaudsed museaalide konserveerimisega seotud kulud aastas? * (sisesta arv)

13. Kas te osutate konserveerimisteenust ka mõnele teisele asutusele või eraisikule? *

- jah
 ei

14. Millised on teie muuseumi hinnangul tänased kitsaskohad ja arenguvajadused museaalide konserveerimise valdkonnas? (vaba tekst)

DIGITEERIMISTEENUS

15. Kelle teenust kasutades olete viimase 5 aasta jooksul teostanud alljärgnevate museaalide digiteerimistööd? * (märgi kõik sobivad valikud)

	Ei ole digiteerimistööd teostanud	Olen kasutanud enda muuseumi digiteerijaid	Olen kasutanud teise muuseumi digiteerijaid	Olen kasutanud SA EVM Kanuti digiteerijaid	Olen kasutanud teisi teenusepakkujaid
Dokumendid					
Foto					
Trükised					
Kunst					
Video					
Film					
Esemed, sh					
klaas ja peegeldavad objektid					

suuremõõtmelised objektid					
---------------------------	--	--	--	--	--

16. Juhul, kui olete kasutanud teise muuseumi digiteerijaid, siis palume täpsustada millise muuseumi ja milliste museaalide puhul? *(vaba tekst)*

17. Juhul, kui olete kasutanud teisi teenusepakkujaid, siis palume täpsustada keda ja milliste museaalide puhul? *(vaba tekst)*

18. Kui suured on teie ligikaudsed kogude digiteerimisega seotud kulud aastas?* *(sisesta arv)*

19. Kas te osutate digiteerimisteenust ka mõnele teisele asutusele või eraisikule? *

- jah
 ei

20. Millised on teie muuseumi hinnangul tänased kitsaskohad digiteerimise valdkonnas? *(vaba tekst)*

21. Mitu % teie kogudest on digiteeritud? * *(sisesta number)*

22. Milliseid alljärgnevatest teenustest oleksite pärandihoidlas huvitatud tarbima? * *(vali üks või mitu)*

- Konserveerimisteenust
 Digiteerimisteenust
 Hoiustamisteenuseid
 Konsultatsiooniteenuseid

- Muu, palun täpsustada...